

Regeringens proposition med förslag till lag om statens revisionsverk och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Den nya grundlagen trädde i kraft den 1 mars 2000. Enligt den finns i anknytning till riksdagen statens revisionsverk för revisionen av statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten. Revisionsverket är oavhängigt. I lagen om arrangemang för ikraftträdandet av grundlagen föreskrivs att statens revisionsverk ordnas i anknytning till riksdagen i enlighet med grundlagen senast den 1 januari 2001. Närmare bestämmelser om revisionsverkets ställning och uppgifter utfärdas genom en lag som träder i kraft senast nämnda dag.

I denna proposition föreslås att en lag om statens revisionsverk skall stiftas. Lagen innehåller bestämmelser om revisionsverkets ställning, uppgifter och därtill hörande rättigheter samt om revisionsverkets förvaltning och tjänstemän. Målet för proposition är att revisionsverkets ställning och verksamhet skall kunna utformas så att det grundlagsfästa kravet på oavhängighet för ämbetsverket uppfylls.

Att revisionsverket inrättas i anknytning till riksdagen innebär en organisatorisk ändring. Inga större ändringar föreslås i revisionsverkets uppgifter eller granskningsrättigheter. Riksdagens finanser, de fonder som står under riksdagens garanti, Finlands Bank och folkpensionsanstalten kommer inte heller i fortsättningen att omfattas av revisionsverkets granskningsrätt. Däremot utsträcks granskningsrätten enligt förslaget till att omfatta samfund och andra juridiska personer som av staten beviljats tillstånd att samla in pengar för något visst ändamål för att användas av statliga myndigheter eller förde-las vidare eller som har anförtrots förvaltningen av statliga medel eller statlig egen-dom. Vidare utvidgas granskningsrätten gäl-lande statliga stödåtgärder.

I lagen ingår även bestämmelser om be-fogenheter i anslutning till granskningsrätten

och om berättelseförfarandet. Revisionsver-
ket skall lämna en årlig verksamhetsberättel-
se till riksdagen och ytterligare särskilda
berättelser, när sådana behövs. Vidare skall
revisionsverket lämna en granskningsberät-
telse för kännedom och behövliga åtgärder
till den som granskats och till det minis-
terium till vars verksamhetsområde den
granskade hör. Till statsrevisorerna och fi-
nansministeriet lämnar revisionsverket en
granskningsberättelse för kännedom. På det-
ta sätt får statsrådet och den underlydande
förvaltningen tillgång till resultaten av den
externa granskningen av statsfinanserna.

Revisionsverket leds av en generaldirektör,
som utses av riksdagen. Verket har en dele-
gation som upprätthåller och utvecklar dess
kontakter med olika samarbetsparter, tar
initiativ i syfte att utveckla gransknings-
verksamheten och ser till verksamhetens in-
riktning, resultat och funktionsduglighet.

Den rättsliga ställningen för tjänstemännen
inom revisionsverket förändras. För närva-
rande anges deras ställning enligt statstjäs-
temannalagen. I fortsättningen kommer la-
gen om riksdagens tjänstemän i regel att
gälla dem. Tjänstemännen och deras tjänster,
med undantag av tjänsten som generaldirek-
tör, överförs till revisionsverket i anknytning
till riksdagen.

Dessutom föreslås ändringar i 12 andra
lagar. Ändringarna beror främst på revi-
sionsverkets ändrade organisatoriska ställ-
ning.

I fråga om inrättandet av generaldirek-
törstjänsten vid revisionsverket som är an-
knutet till riksdagen ansluter sig ärendet till
den första tilläggsbudgeten för 2000 och
avses bli behandlat i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft
den 1 januari 2001. Tjänsten som generaldi-
rektör vid revisionsverket kan dock inrättas
redan den 31 december 2000.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Utgångspunkterna för reformen	5
2. Nuläget	6
2.1. Lagstiftning och praxis	6
2.1.1. Allmänt	6
2.1.2. Statsrevisorerna	7
2.1.3. Statens revisionsverk	8
Ställning och förvaltning	8
Revisionsverkets uppgifter och verksamhet	9
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	12
3.1. Målen	12
3.2. De viktigaste förslagen	13
3.2.1. Revisionsverkets oberoende ställning	13
3.2.2. Revisionsverkets högsta ledning	13
3.2.3. Berättelseförfarandet	14
3.2.4. Revisionsverkets uppgifter, kompetens och rätt att få upplysningar	14
3.2.5. Granskningsförfarandet	15
3.2.6. Delegationen	16
4. Propositionens verkningar	16
4.1. Ekonomiska verkningar	16
4.2. Verkningar på organisation och personal	16
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	16
6. Beredningen av proposition	17
DETALJMOTIVERING	17
1. Motivering till lagförslagen	17
1.1. Lagen om statens revisionsverk	17
1 kap. Ställning, uppgifter och granskningsrätt	17
1 §. Ställning och uppgifter	17
2 §. Granskningsrätt	18
3 §. Granskning	22
4 §. Rätten att få sekretssbelagda uppgifter	23
5 §. Granskningsberättelse	24
6 §. Berättelser till riksdagen	25
2 kap. Förvaltning	25
7 §. Revisionsverkets generaldirektör	25
8 §. Delegation	26
3 kap. Tjänstemän och tjänster	26
9 §. Tjänstemännens ställning	26
10 §. Val av generaldirektör samt mandattid och behörighetsvillkor för generaldirektören	26
11 §. Inrättande, indragning och ändring av tjänster	27
12 §. Utnämning av tjänstemän samt vissa frågor gällande personal- administrationen	27

4 kap. Förfarande	27
13 §. Förvaltningsförfarande	27
14 §. Handräckning	27
15 §. Vite	28
16 §. Anmälan om missbruk	28
17 §. Anmälan om brott och lämnande av sekretessbelagda uppgifter	28
5 kap. Särskilda bestämmelser	29
18 §. Bolag där staten har bestämmande inflytande	29
19 §. Arbetsordning och andra föreskrifter	29
20 §. Ikraftträdande	30
21 §. Övergångsbestämmelser	31
1.2. Lagen om riksdagens tjänstemän	31
1.3. Lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder	32
1.4. Lagen om statsbudgeten	32
1.5. Lagen om översändande av handlingar	32
1.6. Arkivlagen	32
1.7. Statstjänstemannalagen	32
1.8. Lagen om grunderna för avgifter till staten	33
1.9. Lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar	33
1.10. Lagen om statsgarantifonden	33
1.11. Lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond	33
1.12. Lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke	33
1.13. Folkpensionslagen	34
2. Ikraftträdande	34
3. Lagstiftningsordning	34
LAGFÖRSLAGEN	36
1. Lag om statens revisionsverk	36
2. Lag om ändring av lagen om riksdagens tjänstemän	40
3. Lag om ändring av lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder	41
4. Lag om ändring av 25 § lagen om statsbudgeten	42
5. Lag om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar	42
6. Lag om ändring av 1 § arkivlagen	42
7. Lag om ändring av 3 och 65 § statstjänstemannalagen	43
8. Lag om ändring av 1 och 10 § lagen om grunderna för avgifter till staten	43
9. Lag om ändring av 2 § lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar	44
10. Lag om ändring av 10 § lagen om statsgarantifonden	44
11. Lag om ändring av 2 b § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond	45
12. Lag om ändring av 3 § lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke	45
13. Lag om ändring av 54 § folkpensionslagen	45
BILAGA	47
Parallelltexter	47
2. Lag om ändring av lagen om riksdagens tjänstemän	47
3. Lag om ändring av lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder	48
4. Lag om ändring av 25 § lagen om statsbudgeten	48
5. Lag om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar	49

6.	Lag om ändring av 1 § arkivlagen	50
7.	Lag om ändring av 3 och 65 § statstjänstemannalagen	50
8.	Lag om ändring av 1 och 10 § lagen om grunderna för avgifter till staten	51
9.	Lag om ändring av 2 § lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar	52
10.	Lag om ändring av 10 § lagen om statsgarantifonden	52
11.	Lag om ändring av 2 b § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond	53
12.	Lag om ändring av 3 § lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke	53
13.	Lag om ändring av 54 § folkpensionslagen	54

ALLMÄN MOTIVERING

1. Utgångspunkterna för reformen

Finlands nya grundlag trädde i kraft den 1 mars 2000. Enligt 8 § lagen om arrangemang för ikraftträdandet av Finlands grundlag (732/1999) ordnas statens revisionsverk i anknytning till riksdagen i enlighet med 90 § 2 mom. grundlagen senast den 1 januari 2000. Närmare bestämmelser om revisionsverkets ställning och uppgifter utfärdas genom en lag som träder i kraft senast nämnda dag.

I grundlagen bibehålls det dualistiska systemet i fråga om den externa övervakningen och revisionen av statsfinanserna, vilket innebär att riksdagen genom statsrevisorerna övervakar och statens revisionsverk granskar statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten.

I 90 § 1 mom. grundlagen föreskrivs att riksdagen inom sig väljer statsrevisorer för den parlamentariska övervakningen.

För revisionen av statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten finns enligt 90 § 2 mom. grundlagen i anknytning till riksdagen statens revisionsverk, som är oavhängigt. Närmare bestämmelser om revisionsverkets uppgifter utfärdas genom lag. Bestämmelsen i grundlagen innebär att revisionsverkets organisatoriska ställning ändras i och med att verket inte längre kommer att vara underställt den verkställande makten, dvs. finansministeriet, utan i stället finnas i anknytning till riksdagen. Överföringen stärker revisionsverkets funktionella och administrativa oavhängighet. Grundlagen lyfter dessutom fram oavhängigheten i revisionsverkets verksamhet genom att ett uttryckligt oavhängighetskrav har skrivits in i lagbestämmelsen. Också kravet på att revisionsverkets uppgifter skall regleras i lag innebär en avvikelse från det nuvarande systemet. Enligt 1 § 2 mom. i gällande lag om revision av statshushållningen (967/1947) kan statens revisionsverk också ges andra uppgifter som kan anses höra till dess verksamhet. Statsrådet har på grundval av förordning haft rätt att ålägga revisionsverket uppgifter inom ramen för dess verksamhetsområde.

I 90 § 3 mom. grundlagen ingår en bestämmelse om statsrevisorernas och statens revisionsverks rätt att av myndigheter och

andra som de övervakar få de upplysningar de behöver för att sköta sitt uppdrag. Bestämmelsen understryker revisionsverkets rätt till information. Den bestämmelse i regeringsformen som ligger till grund för det nuvarande systemet nämner inte revisionsverkets rätt till upplysningar, utan den är fastställd i lag.

Grundlagsutskottet framhöll i sitt betänkande om grundlagen (GrUB 10/1998 rd — RP 1/1998 rd) att utgångspunkten för regleringen av revisionsverkets ställning måste vara att garantera en trovärdig oavhängighet både i administrativt och funktionellt hänseende.

Grundlagsutskottet sade vidare i sitt betänkande att beredningen av lagstiftningsreformen gällande revisionsverket måste inledas i brådska ordning och att beredningsarbetet lämpligen bör göras i anslutning till riksdagen, till exempel inom ramen för en kommission tillsatt av talmanskonferensen. Beredningen bör i den mån det behövs ta ställning till och klargöra statsrevisorernas och revisionsverkets inbördes förhållande. Reformen kan understryka statsrevisorernas övervakande och revisionsverkets granskande roll. Utskottet ansåg inte att samarbetet mellan dessa två revisionsorgan strider mot kravet på oavhängighet.

Riksdagen antog den 17 december 1999 en ny arbetsordning (40/2000). Den trädde i kraft den 1 mars 2000. Enligt 16 § 3 mom. arbetsordningen väljer riksdagen generaldirektör för statens revisionsverk sedan tjänsten har utlysts och finansutskottet har gjort en bedömning av de sökande. Om det finns flera sökande till tjänsten, förrättas val av generaldirektör för statens revisionsverk.

Under den tid regeringsformen varit i kraft har en omstrukturering av den externa revisionen av statsfinanserna utretts och beretts ett flertal gånger. Under 1990-talet har ärendet beretts av en statshushållningsarbetsgrupp tillsatt av finansministeriet (FM 1991:5), av en LM-arbetsgrupp på begäran av statsrevisorerna (LM-arbetsgruppens promemoria 1993), av kommissionen för utvecklande av revisionen av statshushållningen 95, tillsatt av riksdagens talmanskonferens (Riksdagens kansli 3/1996), av Statsamfundskommissionen (Tillsynsarbetsgruppens promemoria VM 15/1997), av kommit-

tén Grundlag 2000 (komm.bet. 1997:13) och av en arbetsgruppen för organisering av revisionen och övervakningen av statshushållningen, tillsatt av finansministeriet (FM 29/97).

2. Nuläget

2.1. Lagstiftning och praxis

2.1.1. Allmänt

Systemet för extern övervakning och revision av statsfinanserna grundade sig fram till den 1 mars 2000 och grundar sig alltjämt vad revisionsverket beträffar på regeringsformen, som upphävdes ovanstående datum. Enligt 71 § (1077/1991) regeringsformen är övervakningen och revisionen av statsfinanserna indelade i den parlamentariska övervakning som för riksdagens räkning utförs av statsrevisorerna och den revision som utförs av statens revisionsverk, underställt den verkställande makten. Utöver denna externa övervakning och revision innefattar systemet för övervakning av statsfinanserna egen övervakning organiserad med stöd av andra lagar av dem som svarar för förvaltningen. Till den hör intern övervakning inom ämbetsverken, inrättningarna och räkenskapsverken samt den systemspecifika administrativa övervakningen som är inbyggd i många enskilda medelsförvaltnings- och verksamhetssystem. Dessutom har statens affärsverk och statsbolagen samt de flesta fonder utanför statsbudgeten särskilda revisorer med stöd av lagstiftningen om dem.

Statsrevisorernas och revisionsverkets revisionsområden och befogenheter är i huvudsak identiska. Deras olika institutionella ställning och verksamhetens olika karaktär gör dock att deras revisionssyn och verksamhetssätt är mycket divergerande. Någon detaljerad uppdelning av övervaknings- och revisionsuppgifterna mellan statsrevisorerna och statens revisionsverk har därför inte företagits.

Närmare bestämmelser om statsrevisorernas övervakning finns i instruktionen för statsrevisorerna (391/1951), fastställd av riksdagen, och i lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödgärder (630/1988). Bestämmelser om revisionsverkets granskningsverksamhet ingår i lagen (967/1947) och förordningen (267/1993) om revision av statshushållning-

en. Bestämmelser om både statsrevisorernas och revisionsverkets granskningsverksamhet finns i lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten (968/1947).

Bestämmelser om statsrevisorernas och revisionsverkets uppgifter ingår inte bara i dessa allmänna författningar om övervaknings- och revisionsverksamheten utan även i speciallagar. Dessa lagar innehåller kompletteringar till eller undantag från det allmänna systemet, ibland endast en upprepning av övervaknings- eller revisionsuppgiften enligt det allmänna systemet. Bestämmelser av det förstnämnda slaget finns i lagen om statens affärsverk (627/1987), lagen om statens garantifond (379/1992), lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (1474/1995), lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke (958/1997) och partilagen (10/1969). De två sistnämnda gäller endast revisionsverket, de övriga både statsrevisorerna och revisionsverket. Bestämmelser av det sistnämnda slaget ingår i lagen om de allmänna grunderna för skötseln och tillgodogörandet av statens industriella inrättningar (168/1931), lagen om interventionsfonden för jordbruket (1206/1994) och förordningen om statens kärnavfallshanteringsfond (162/1988). Alla dessa gäller både statsrevisorerna och revisionsverket. I vissa bestämmelser om särskilda inrättningar och verksamheter förutsätts även att revisionsverket deltar i valet av revisor för inrättningen eller samfundet eller att en tjänsteman vid revisionsverket utses till revisor. Sådana bestämmelser finns i lagen om statens garantifond (444/1998), lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966), folkpensionslagen (347/1956), förordningen om kriminalvårdsföreningen (1241/1996), förordningen om Trafikskyddet (843/1988) och förordningen om försörjningsberedskapscentralen (1391/1992).

I lagen om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna (353/1995) bestäms om statsrevisorernas och revisionsverkets granskningar av överföringar av medel inom Europeiska gemenskaperna. Lagen bygger främst på bestämmelserna om medlemsstaternas samarbets- och lojalitetsplikt och deras skyldighet att samordna sina åtgärder för att skydda gemenskapens ekonomiska intres-

sen och att organisera ett nära inbördes samarbete i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna (Artikel 10 (tidigare artikel 5) och artikel 280 (tidigare artikel 209 a) i EG-fördraget, artikel 78 i och artikel 86 i fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och artikel 183 a och artikel 192 i Euratom).

2.1.2. Statsrevisorerna

Bestämmelserna om val av statsrevisorer ingick tidigare i 88 a § riksdagsordningen. Numera finns de i 90 § 1 mom. grundlagen och 12 § riksdagens arbetsordning. Vid det första riksmötet under valperioden väljer riksdagen inom sig fem statsrevisorer och lika många ersättare. Enligt instruktionen för statsrevisorerna börjar statsrevisorernas mandatperiod vid ingången av kalenderåret efter ett riksdagsmannaval och upphör vid utgången av det kalenderår då följande val hålls. Statsrevisorernas uppdrag är å sin sida avslutat när den sista berättelsen för deras mandatperiod har lämnats till riksdagen. Sålunda är arbetet för exempelvis de statsrevisorer som valts 1995 avslutat år 2000 när berättelsen för 1999 har lämnats till riksdagen. Statsrevisorerna har ett kansli till sin hjälp. Vid kansliet finns för närvarande 15 tjänster.

Enligt 90 § 1 mom. grundlagen liksom enligt 71 § 1 mom. regeringsformen, som var i kraft till den 1 mars 2000, skall statsrevisorerna övervaka statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten. Närmare bestämmelser om uppgiften finns i instruktionen för statsrevisorerna. I dess 4 § anges att statsrevisorerna skall utöva tillsyn såväl över lagligheten av statshushållningen som över dess ändamålsenlighet. De skall reda ut allt som behövs för en tillförlitlig uppfattning om hur statsbudgeten iakttagits och om statshushållningen. I detta syfte skall de även besöka och inspektera ämbetsverk och inrättningar. Tillsynen gäller huvudsakligen statsfinansernas allmänna tillstånd och förvaltning.

I enlighet med instruktionen och de särskilda bestämmelser som anges i 2.1.1. kap. utövar statsrevisorerna tillsyn över de egentliga statsfinanserna, mottagarna av statsbidrag och statliga stöd med vissa undantag gällande privatpersoner, aktiebolag med statlig aktiemajoritet och statens industriella inrättningar samt överföringar av medel mel-

lan Finland och Europeiska gemenskaperna. De egentliga statsfinanserna omfattar finanserna vid ämbetsverk och inrättningar inom statsbudgeten samt vid statens affärsverk och i fonder utanför statsbudgeten. Statsrevisorerna reviderar inte riksdagens finanser eller finanserna i de fonder som står under riksdagens garanti. Statsrevisorerna granskar inte heller Finlands Banks eller folkpensionanstaltens verksamhet och förvaltning. Om deras tillsyns- och revisionssystem bestäms särskilt.

Syftet med statsrevisorernas granskning är att trygga riksdagens budgetmakt genom att utöva tillsyn över regeringens skötsel av statsfinanserna och iakttagande av statsbudgeten. Tillsynen är sålunda parlamentarisk och, eftersom den i regel gäller vidtagna åtgärder, retroaktiv.

Statsrevisorerna lämnar riksdagen en berättelse för varje finansår. I berättelsen skall de lägga fram de anmärkningar och påminnelser de anser sig ha skäl till utifrån sina iakttagelser och föreslå åtgärder för att avhjälpa upptäckta bristfälligheter och missförhållanden. I berättelsen ingår även en jämförelse mellan statsbudgeten och bokslutet. Riksdagen behandlar statsrevisorernas berättelse tillsammans med regeringens relation angående statsverkets förvaltning och tillstånd (numera enligt 46 § 1 mom. grundlagen regeringens berättelse om skötseln av statsekonomi och om hur budgeten har följts) och finansutskottet tar i sitt betänkande ställning till hur budgeten har följts och statsfinanserna skötts. Enligt instruktionen för statsrevisorerna kan statsrevisorerna av synnerliga skäl lämna en särskild berättelse om någon fråga. Riksdagen behandlar också den särskilda berättelsen.

Statsrevisorerna fungerar i förekommande fall som nationell samarbetspartner för Europaparlamentets utskott för budgetkontroll.

Samarbetet mellan statsrevisorerna och statens revisionsverk bygger på instruktionen för statsrevisorerna och förordningen om revision av statshushållningen. Samarbetet har i praktiken inneburit dels samordning av de årliga revisionsplanerna för undvikande av överlappningar, dels andra former av kontakter i frågor gällande revisionerna. Enligt förordningen skall revisionsverket lämna statsrevisorerna de uppgifter och handlingar de behöver för sitt arbete. På grundval av detta har statens revisionsverk sänt alla sina revisionsberättelser till statsrevisorerna för

kännedom.

2.1.3. Statens revisionsverk

Ställning och förvaltning

Enligt 71 § 3 mom. regeringsformen finns statens revisionsverk för granskning av stats-hushållningen och iakttagande av budgeten. Närmare bestämmelser om revisionsverkets ställning, uppgifter och befogenheter ingår i lagen och förordningen om revision av stats-hushållningen, lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten samt i lagen om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna. Såsom i 2.1.1. kap. anges innehåller dessutom flera andra lagar och förordningar bestämmelser om revisionsverkets uppgifter och befogenheter. I en del av dem åläggs revisionsverket uppgifter som inte hör till den externa revisionen av statsfinanserna.

Revisionsverket är det enda ämbetsverk underställt statsrådet om vilket det finns bestämmelser i regeringsformen. Enligt lagen om revision av statshushållningen lyder revisionsverket under finansministeriet. Denna underordning har i praktiken varit administrativ. Revisionsverkets förhållande till finansministeriet avviker från förhållandet mellan ministeriet och andra ämbetsverk som lyder under det därigenom att revisionsverket fastställer sin egen del av resultatmålen enligt 11 § förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Resultatmålen för andra ämbetsverk fastställs av det behöriga ministeriet.

Revisionsverket har i sin verksamhet varit oberoende av den verkställande makten. Revisionsverket beslutar självt om sin revisionsverksamhet och vilka det granskar samt om sina resultatmål. Det ansvarar som ett räkenskapsverk för sin betalningsrörelse och sin bokföring. Statsrådet har inte utövat sin rätt att ålägga revisionsverket revisionsuppdrag inom ramen för dess uppgiftsområde.

Revisionsverket har en generaldirektör och ett revisionsråd samt verksamhetsenheter. Det kan vidare ha en delegation, som statsrådet tillsätter för tre år i sänder. Delegationen är främst ett kontakt- och utvecklingsorgan. Ingen delegation har hittills tillsatts.

Revisionsverkets generaldirektör utnämns av republikens president på framställning av

statsrådet utan att tjänsten förklaras ledig. Av generaldirektören krävs för tjänsten lämplig högre högskoleexamen samt god förtrogenhet med offentlig ekonomi och statsförvaltningen. Övriga tjänstemän vid revisionsverket utnämns av generaldirektören. Inga särskilda behörighetsvillkor har bestämts för dem. Revisionsverket beslutar om inrättande, ändring och indragning av andra tjänster än tjänsten som generaldirektör.

Ärenden som hör till revisionsverket avgörs av revisionsrådet, generaldirektören eller någon annan tjänsteman vid revisionsverket. Generaldirektören är ordförande för revisionsrådet och cheferna för verksamhetsenheterna medlemmar. Bestämmelser om verksamhetsenheterna ingår i arbetsordningen, som fastställs av generaldirektören.

Revisionsrådet avgör ärenden som gäller

1) verkets verksamhets- och ekonomiplan samt budgetförslag,

2) anvisningar till verksamhetsenheterna för uppgörande av en revisionsplan,

3) föreläggande och förordnande om betalning av vite samt

4) utfärdande av allmänna anvisningar inom revisionsverkets verksamhetsområde för de statliga myndigheterna och inrättningarna.

Dessutom behandlar revisionsrådet de för verket viktiga frågor som generaldirektören hänskjuter till det. Revisionsrådet sammanträder i regel två gånger om året.

I övriga ärenden har generaldirektören beslutanderätt. Genom en bestämmelse i arbetsordningen eller genom ett särskilt beslut av generaldirektören kan beslutanderätten överföras på en annan tjänsteman. Beslut om exempelvis revisionsberättelsen fattas enligt arbetsordningen av chefen för en verksamhetsenhet. Generaldirektören kan dock i enskilda fall fatta beslut i frågor som har överförts på en annan tjänsteman. Ärenden avgörs i revisionsverket på föredragning.

Revisionsverket har en enhet för årsrevision, två enheter för verksamhetsrevision, en enhet för intern service och en särskild enhet. Antalet tjänster är ca 140. Revisionsverket har sitt säte i Helsingfors och dessutom filialer i Åbo, Jyväskylä och Uleåborg.

Revisionsverket är medlem av INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions), den internationella organisationen för de högsta institutionerna för extern revision med medlemmar från de högsta

institutionerna för extern revision i 178 länder.

Revisionsverkets uppgifter och verksamhet

Enligt 1 § lagen om revision av statshushållningen skall revisionsverket granska lagligheten och ändamålsenligheten i skötseln av statsfinanserna samt iakttagandet av statsbudgeten. Genom förordning kan det också åläggas andra uppgifter som kan anses höra till dess verksamhet. Närmare bestämmelser om revisionsverkets verksamhetsområde ingår i 2 § lagen och 1 § förordningen om revision av statshushållningen.

I 2 § lagen om revision av statshushållningen sägs att revisionsverket handhar granskningen och övervakningen av statens myndigheters, inrättnings- och affärsföretags ekonomiska skötsel. Definitionen av revisionsområdet omfattar även fonder och affärsföretag utanför statsbudgeten. Revisionsverket övervakar och granskar även i övrigt användningen av statens medel och skötseln av statens egendom samt räkenskapsföringen beträffande dessa. Revisionsverket har vidare rätt att revidera medel som ägs av enskilda men är i myndigheternas besittning och som staten svarar för. Utanför revisionsverkets kompetens har däremot lämnats riksdagens finanser och förvaltningen av fonder som står under riksdagens garanti samt Finlands Banks och folkpensionsanstaltens verksamhet.

Fram till helt nyligen granskades inte heller Postbankens verksamhet av revisionsverket. Enligt 2 § 1 mom. lagen om revision av statshushållningen gäller revisionsverkets granskningar inte Postbankens verksamhet. Situationen förblev oförändrad då Postbanken, efter att ha varit en inrättning, i början av 1988 gjordes om till ett aktiebolag som bedriver bankverksamhet, Postbanken Ab. Senare ändrades bankens namn till Leonia Bank Abp. Trots att aktiebolaget är ett statligt bolag, ledde bestämmelsen i 22 § 2 mom. lagen om Postbanken (972/1987) till att bankens verksamhet inte inlemmades i kretsen av dem som omfattas av revisionsverkets granskningar enligt lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten.

Riksdagen antog den 28.3.2000 en proposition med förslag till lag om upphävande av lagen om postbanken och ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 6/2000

rd). Lagen om Postbanken upphävdes från den 1.5.2000 (383/2000). Samtidigt ändrades bestämmelsen i 2 § 1 mom. lagen om revision av statshushållningen genom att Postbanken ströks (389/2000). Vidare antog riksdagen i detta sammanhang en proposition om inhämtande av riksdagens samtycke till en fusion mellan Leonia Abp, som ägs av staten, och Försäkringsbolaget Sampo Abp samt till en minskning av statens andel av aktieinnehavet i den finanskoncern som bildas (RP 9/2000 rd). De ändrade bestämmelserna och sammanslagningen innebär att banken inte längre intar en särställning i fråga om den externa revisionen och att revisionsverkets revisionsrätt gällande Leonia Bank Abp måste bedömas på samma grunder som när det gäller andra aktiebolag.

Enligt 2 § lagen och 1 § förordningen om revision av statshushållningen övervakar och granskar revisionsverket också beviljandet av statsbidrag samt medelsanvändningen och räkenskapsföringen i samhällen, samfund och sammanslutningar som får statsbidrag för att utreda om bestämmelserna och föreskrifterna om statsbidrag och villkoren som ställts vid beviljandet av bidraget har iakttagits och om medlen har använts på behörigt sätt för det ändamål de beviljades för. Revisionsverket skall dessutom följa övervakningen av hur statsbidrag används.

Utöver revisionsverkets egentliga övervaknings- och granskningsverksamhet skall verket även enligt 1 § förordningen utföra vissa uppgifter som hör till den verkställande makten. Revisionsverket ger vid behov polisen handräckning vid undersökning av brott gällande statsfinanserna. Verket skall också följa utvecklingen på sitt verksamhetsområde och, när det behövs, framställa förslag till ändringar av de bestämmelser vilkas efterlevnad revisionsverket skall övervaka och förslag till andra reformer som det anser nödvändiga. Vidare skall revisionsverket enligt nämnda bestämmelse utföra uppgifter som statsrådet ålägger det inom ramen för dess uppgiftsområde.

Enligt 6 § lagen om revision av statshushållningen skall de vars verksamhet revisionsverket övervakar eller granskar vid anfordran förelägga den behöriga revisorn eller till verkets förfogande ställa de handlingar som behövs för granskningen eller övervakningen, samt utan dröjsmål ge in de uppgifter och förklaringar revisionsverket eller revisorn begär.

Till revisionsverkets egentliga övervaknings- och granskningsuppgift hör även skyldigheten att se till att fel och bristfälligheter som kommit fram vid granskningarna korrigeras och att lämpliga åtgärder vidtas för att ersätta staten för eventuella skador.

Revisionsverkets uppgift i fråga om revision av statliga bolag fastställs i 1 och 2 § lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten. Revisionsrätten omfattar inte bara aktiebolag med statlig aktiemajoritet enligt definitionen i lagen utan också dotterbolag till aktiebolagskoncerner där moderbolaget är ett aktiebolag med statlig aktiemajoritet. I lagen föreskrivs att revisionsverket när det granskar aktiebolagens verksamhet skall ägna särskild uppmärksamhet åt ändamålsenligheten av användningen och placeringen av aktiebolagens medel. Enligt förordningen om revision av statshushållningen skall revisionsverket övervaka att aktiebolag där staten innehar aktiemajoriteten i sin verksamhet följer ekonomiska principer som är allmänt godkända i affärsverksamhet.

Revisionsverket har med stöd av lagen om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna samma rätt som statsrevisorerna att granska överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna. Granskningsrätten gäller alla överföringar oberoende av om de hänför sig till statsfinanserna eller statsbudgeten. Alla som beviljats stöd eller lån av gemenskapernas medel, alla som beviljat, betalat, förmedlat och använt medlen och alla som är betalnings- och redovisningsskyldiga eller annars ansvariga när det gäller gemenskapernas medel får granskas. Lagen innehåller även bestämmelser om statsrevisorernas och revisionsverkets rätt att få uppgifter och om deras rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. De avviker i vissa avseenden från rättigheterna enligt de allmänna bestämmelserna om revisionsverksamheten.

Bestämmelserna i 15 § lagen om de allmänna grunderna för skötseln och tillgodogörandet av statens industriella inrättningar och i 8 § 2 mom. lagen om interventionsfonden för jordbruket utgör endast en upprepning av statsrevisorernas och revisionsverkets revisionsrätt enligt de allmänna bestämmelserna om revisionsverksamheten. Detsamma är fallet med bestämmelserna om

revisionsverkets revisionsrätt i 10 § förordningen om statens kärnavfallshanteringsfond. Däremot innebär följande enskilda bestämmelser om revisionsverkets revisionsrätt i viss mån en avvikelse från eller en komplettering av de allmänna bestämmelserna.

Enligt 20 § 5 mom. lagen om statens affärsverk granskas inte bara affärsverken utan också affärsverkskoncernerna av revisionsverket och statsrevisorerna.

Både revisionsverket och statsrevisorerna har enligt 7 § 5 mom. lagen om statens säkerhetsfond rätt att granska fonden och en sådan banks, säkerhetsfonds, ett sådant egendomsförvaltningsbolags eller en sådan annan sammanslutnings eller stiftelses ekonomi och verksamhet som fått stöd och finansiering av fonden, för att utreda om uppgifterna som lämnats för att få stödet eller finansieringen är riktiga och tillräckliga och om medlen har använts för det avsedda ändamålet. Detsamma gäller den till vars förfogande mottagaren har överfört stöd och finansiering. I 18 § 3 mom. bestäms om rätten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till bland andra revisionsverket.

I 13 § 4 mom. lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral föreskrivs att skogscentralerna och utvecklingscentralen står under statsrevisorernas och statens revisionsverks tillsyn och granskning. De är offentligrättsliga organisationer som sköter de uppgifter som hör till dem enligt lag och bestämmelser. Skogscentralerna sköter även myndighetsuppgifter. De beviljar och betalar ut bland annat vissa statliga stöd och lån avsedda för att främja ett bärkraftigt skogsbruk. I statsbudgeten tas årligen in ett anslag av vilket skogscentralerna och utvecklingscentralen beviljas statsbidrag för sina omkostnader för de åligganden som bestäms eller föreskrivs för dem. Avgifter för deras prestationer tas i regel ut i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Statsbidraget som anvisas centralerna i statsbudgeten och centralernas andra inkomster kan användas till att sänka avgifterna. Med hänsyn framför allt till skogscentralernas uppgift att genomföra stödsystem för skogsbruket och finansieringen med budgetmedel av verksamheten vid skogscentralerna och skogsbrukets utvecklingscentral samt till regleringen av finansieringsgrunderna i övrigt har det ansetts motiverat att genom en särskild bestämmelse utsträcka revisionsrätten för organen för ex-

tern revision av statsfinanserna till att omfatta centralernas hela verksamhet.

Revisionsverket har enligt 9 a § 3 mom. partilagen rätt att granska användningen av medel som i form av statsstöd beviljats partierna i partiregistret som förs av justitieministeriet, föreningar som utgör deras kretsorganisationer och andra föreningar som avses i lagen. I detta syfte får revisionsverket revidera föreningarnas räkenskapsföring för att reda ut om medlen har använts lagenligt för avsett ändamål.

I lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke utnämns Finlands Standardiseringsförbund SFS r.f. till nationell behörig myndighet för miljömärkningsfrågor. Enligt 3 § har vederbörande ministerium och statens revisionsverk rätt att granska och övervaka SFS:s verksamhet som behörigt organ. Granskningsrätten gäller en privaträttslig förening.

Uppgifter som hör till den verkställande makten men faller utanför ramen för den externa revisionen har förordnats revisionsverket inte bara i förordningen om revision av statshushållningen utan också i många särskilda bestämmelser. I 10 § lagen om statens säkerhetsfond, 2 b § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond, 54 § folkpensionslagen, 18 § förordningen om Kriminalvårdsföreningen, 22 § förordningen om Trafikskyddet och 14 § förordningen om försörjningsberedskapscentralen krävs att en tjänsteman från revisionsverket utses till revisor vid organisationen eller inrättningen i fråga eller att revisionsverket deltar i utnämningen av revisor.

Revisionsverket har på grundval av förordningen om statsbudgeten haft vissa uppgifter i anslutning till statens ekonomiförvaltning. I och med att ekonomiförvaltningssystemen förändrats har uppgifterna slopats under de senaste åren. Den sista av dem gällde revisionsverkets deltagande i utvecklingen av räkenskapsverkens interna revision. Bestämmelsen om saken upphävdes från den 6 mars 2000.

Revisionsverket är även nationell samarbetsmyndighet för Europeiska gemenskapernas revisionsrätt. Varje månad meddelar revisionsrätten revisionsverket vilka revisioner som kommer att företas i Finland under de närmaste fyra månaderna, och revisionsverket underrättar preliminärt de myndigheter som skall granskas om revisionerna.

I samband med revisionsrättens revisioner sker korrespondens och liknande verksamhet mellan revisionsrätten och revisionobjektet via revisionsverket. Verket deltar i revisionsrättens revisioner i egenskap av observatör. Också gemensamma revisioner är möjliga.

Revisionsverket deltar vidare i revisioner av vissa samarbetsorgan inom ramen för finska statens internationella verksamhet.

Revisionsverket skall lämna statsrevisorerna och finansministeriet alla upplysningar och handlingar om sin verksamhet som de behöver för att sköta sina uppgifter. Här ingår bland annat en årlig verksamhetsplan, alla handlingar som uppsatts vid revisionerna, de viktigaste utlåtandena och förslag till reformer.

Revisionsverkets revisionsverksamhet är uppdelad i årsrevision, verksamhetsrevision, anpan revision och sakkunnigverksamhet.

Årsrevisionen är, som namnet säger, revision som utförs årligen och gäller samtliga redovisningsskyldiga statliga verk och inrättningar. Syftet med årsredovisningen är att genom revisionsverksamheten och sakkunnigverksamheten:

1) se till att statsbudgeten och den väsentliga lagstiftningen om den iakttas samt att kravet på korrekta och tillräckliga uppgifter i statens och räkenskapsverkens bokslut uppfylls,

2) främja lämplig intern tillsyn och principerna för god ekonomiförvaltning samt

3) i egenskap av sakkunnigmyndighet i frågor gällande revision stödja verksamheten i anslutning till statssamfundets ägartillsyn.

År 1999 granskade revisionsverket ekonomiförvaltningen vid alla statliga räkenskapsverk och upprättade 98 årsrevisionsberättelser om dem och en berättelse om statens bokslut. Årsrevisionens andel av den arbetstid ämbetsverket använder på hela sin revisionsverksamhet är cirka 40 %.

Revisionsverket har två verksamhetsenheter för sin verksamhetsrevision. Arbetsfördelningen mellan dem sker enligt förvaltningsområden. Verksamhetsrevisionen är en engångsverksamhet och gäller i allmänhet uppgiftsområden med flera aktörer, tväradministrativa funktioner, en begränsad uppgift som sköts av en viss förvaltningssektor, en myndighet eller någon som får statsbidrag, fonder utanför statsbudgeten, affärsverk eller statsbolag. Dess viktigaste mål är att lyfta fram de största bristerna och problemen när det gäller förvaltningens resultat

och att utröna den faktiska orsaken till dem samt att ta fram information som den berörda beslutsfattaren behöver för planeringen och styrningen av ekonomiförvaltningen. Under 1999 slutförde revisionsverket 26 verksamhetsrevisioner. Verksamhetsrevisionens andel av den arbetstid ämbetsverket använder på hela sin revisionsverksamhet är cirka 50 %.

Bland den övriga revisionsverksamheten kan nämnas exempelvis granskningen av aktiebolag där staten innehar aktiemajoriteten. En årlig berättelse om den lämnas i form av en redogörelse för verksamheten vid aktiebolagen med statlig aktiemajoritet. Den övriga revisions- och sakkunnigverksamheten upptar cirka 10 % av arbetstiden.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Målen

Målet för propositionen är att skapa ett revisionsverk i anknytning till riksdagen som både till sin ställning och sin verksamhet såväl formellt som reellt uppfyller grundlagsreformens krav på oavhängighet för den externa revisionen. Samtidigt stärks riksdagens budgetmakt genom att dess möjligheter att få information om resultaten av revisionerna förbättras.

Den grundlagsfästa överföringen av revisionsverket i anknytning till riksdagen innebär dels att granskningsverksamheten blir oberoende framför allt i förhållande till den verkställande makten, som granskningen gäller, dels att riksdagen kan utnyttja resultaten av verksamheten då den fastställer budgeten och stiftar lagar.

Tidigare ändringar såväl i fråga om statsfinanserna och skötseln av dem som beträffande budgeten har i praktiken ofta lett till att riksdagens budgetmakt kringkurits. De viktigaste faktorerna i detta sammanhang har varit den alltmer generellt hållna budgeten, övergången inom statsförvaltningen till resultatbudgetering av omkostnaderna och resultatstyrning, delegeringen av befogenheter till regional- och lokalförvaltningen, den försvinnande normstyrningen, omvandlingen av statliga verksamheter till affärsföretag, bolag och privata firmor samt revideringen av systemet med statsandelar till kommunerna. Samtidigt har riksdagens behov av aktu-

ell information om skötseln av statsfinanserna ökat. Syftet med reformen av den externa revisionen av statsfinanserna är att såvitt möjligt kompensera riksdagen för dess minskade budgetmakt och göra det möjligt för den att de facto utöva sin budgetmakt genom att tillfredsställa dess behov av aktuell information om övervakningen och granskningen av statsfinanserna och iakttagandet och genomförandet av statsbudgeten samt om den administrativa verksamheten.

Dessa ändringar visar hur viktig objektiv information framtagen av externa revisionsorgan är också för statsrådet och dess förvaltningsområde. Statsrådets behov av information gäller framför allt ledningen av statssamfundet och ministerierna som svarar för att regeringens samhälls-, förvaltnings- och finanspolitik verkställs. Regeringen svarar även inför riksdagen för att statsbudgeten genomförs. Dessutom är regeringen ansvarig inför Europeiska gemenskaperna för att uppgifter i anslutning till verkställigheten av gemenskapernas budgetar som gemenskaperna delegerat till finska staten sköts och gemenskapernas intressen i sammanhanget bevakas. Meningen är att revisionsverkets verksamhet i detta hänseende huvudsakligen skall fortsätta i sin nuvarande form och att verksamheten och utvecklingen av den även skall ta hänsyn till statsrådets och dess förvaltningsområdes behov.

I samband med att lagstiftningen revideras skall enligt planerna också revisionsverkets revisionsrätt och därmed sammanhängande befogenheter delvis justeras för att motsvara nuläget och dagens behov. I den föreslagna lagen om revisionsverket är bestämmelserna om verkets revisionsuppgift så heltäckande som möjligt för att behov av särskilda bestämmelser inte skall uppstå annat än i sällsynta exceptionella fall.

Ambitionen har också varit att klarlägga förhållandet mellan statsrevisorerna och statens revisionsverk. Kopplingen mellan den parlamentariska övervakningen av statsfinanserna och det politiska beslutsfattandet skall, är det tänkt, ske via statsrevisorernas verksamhet och deras berättelse. Den egentliga externa revisionen skall utföras av statens revisionsverk. Samarbetet mellan revisionsorganen kan fortsätta som förut. Revisionsverket skall även framgent vara skyldigt att sända sin revisionsberättelse till statsrevisorerna för kännedom.

3.2. De viktigaste förslagen

3.2.1. Revisionsverkets oberoende ställning

Enligt 90 § 2 mom. finns statens revisionsverk i anknytning till riksdagen. Verket är oavhängigt.

Riktlinjerna för revisionsverkens ställning och oavhängighet antogs vid INTOSAI:s generalförsamling (Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts, October 1977). Enligt dem kan ett revisionsverk fullgöra sin uppgift opartiskt och effektivt endast om det är oberoende av dem det granskar och effektivt skyddat mot påverkan utifrån. Enligt INTOSAI:s principer skall bestämmelserna om revisionsverkens ställning och oberoende ingå i grundlagen och närmare bestämmelser om dem skall endast kunna utfärdas i lag.

De internationellt antagna riktlinjerna delar upp oberoendet i ett funktionellt och ett administrativt oberoende. Av dessa kan det funktionella oberoendet anses vara det primära. I det funktionella oberoendet ingår enligt dessa principer besluten om och planeringen av revisionsverksamheten samt besluten om förfaranden och metoder vid granskningen, tillräckliga befogenheter, betryggande ekonomiska och andra resurser samt rätten att ansöka om nödvändiga medel för sin uppgift direkt av det parlament som fattar beslut om saken.

Syftet med förslaget är dels att statens revisionsverk inte längre skall vara underställt den verkställande makten utan i alla avseenden vara oberoende av dem det granskar, dels att verket i administrativt och framför allt funktionellt hänseende också skall vara oberoende av riksdagen.

Revisionsverkets funktionella oberoende uppnås genom att verket självständigt fastställer sin verksamhetsplan och fattar beslut om vilka som skall granskas, utförandet av granskningarna, informationen som behövs vid granskningarna samt om rapporteringen om granskningarna. Myndigheter och andra instanser som revisionsverket har rätt att granska åläggs i bestämmelserna skyldighet att lämna revisionsverket de handlingar, utredningar och andra upplysningar det behöver för att sköta sin uppgift. Dessutom utfärdar revisionsverket självt närmare föreskrifter om sin verksamhet och planeringen av den samt om förfarandet som skall iakttas vid granskningarna. Verket fräntas också sina lagfästa uppgifter i anslutning till den

verkställande makten och sina revisionsuppgifter utanför statsfinanserna.

En viktig del av det funktionella oberoendet är bestämmelsen i grundlagen att revisionsverket kan förordnas nya uppgifter endast genom lag. Bestämmelsen hindrar dock inte revisionsverket att beakta initiativ från riksdagen och statsrådet, om initiativen kan ge anledning till granskning. Myndigheterna kan emellertid inte befria sig själva från sin handlingsplikt eller sitt ansvar genom att hänvisa till ett initiativ till revisionsverket eller till revisionsverkets granskningsuppgift i allmänhet.

Det administrativa oberoendet nås genom att statens revisionsverk görs till en separat enhet som utgör både en förvaltningsenhet och ett räkenskapsverk och har kompetens att sköta verkets administrativa och finansiella uppgifter. Riksdagens räkenskapsstadga (460/1988) och räkenskapsreglemente tillämpas på beredningen av revisionsverkets budget. Revisionsverket fastställer sin ekonomistadga och iakttar på samma sätt som riksdagen i tillämpliga delar lagen om statsbudgeten i skötseln av sina finanser. Revisionsverket har rätt att utnämna sin egen personal med undantag av generaldirektören. Verket beslutar själv om sin organisation och behövliga tjänster inom ramen för sin budget och fastställer sin arbetsordning.

3.2.2. Revisionsverkets högsta ledning

Revisionsverkets oavhängighet hänger oskiljaktigt samman med ledningens oavhängighet. Revisionsverket är ett enrådhetsverk lett av en generaldirektör.

I 16 § 3 mom. riksdagens nya arbetsordning tas ställning till valet av generaldirektör för revisionsverket. Riksdagen väljer generaldirektör sedan tjänsten har utlysts och finansutskottet har gjort en bedömning av de sökande. Om det finns flera sökande till tjänsten, förrättas val av generaldirektör för revisionsverket. Genom bestämmelsen har en faktor av stor vikt för den övergripande bedömningen av oavhängigheten avgjorts utanför beredningen av den lag om revisionsverket som förutsätts i 8 § lagen om arrangemang för ikraftträdandet av Finlands grundlag och redan innan denna lag har utfärdats.

Revisionsverket leds enligt förslaget av en generaldirektör. Verkets oavhängighet kräver att generaldirektörens ställning de facto är

oberoende. Vid bedömningen därav skall också betydelsen av att generaldirektören väljs av riksdagen vägas in. Med hänsyn till revisionsverksamhetens art är det särskilt viktigt att möjligheten för utomstående att ens indirekt påverka generaldirektören och därigenom hela revisionsverket har eliminerats. För att säkerställa detta måste kontinuiteten i skötseln av tjänsten särskilt uppmärksammas och generaldirektören garanteras betryggande rätt att kvarstå i tjänsten. Ur denna synpunkt vore det betänkligt att utse generaldirektören för en viss mandatperiod. Förslaget utgår från att generaldirektören väljs tills vidare och att lagen om riksdagens tjänstemän (1373/1994) med vissa undantag tillämpas på honom eller henne. Generaldirektören hör inte till de i lagens 24 § uppräknade tjänstemän som kan sägas upp när orsak därtill föreligger. Genom kontinuitet i skötseln av generaldirektörens uppgifter och rätt för generaldirektören att kvarstå i tjänsten förbättras möjligheterna till oberoende verksamhet. Generaldirektören kan dock sägas upp med stöd av lagens 23 §. Enligt den kan ett tjänsteförhållande ömsesidigt sägas upp att upphöra efter en viss uppsägningstid eller, om så har avtalats, utan uppsägningstid. Myndigheten kan dock inte säga upp ett tjänsteförhållande på grund av ett av tjänstemannen beroende skäl, om inte detta skäl är särskilt vägande.

Generaldirektören ansvarar inför riksdagen för de uppgifter som enligt lag åligger statens revisionsverk, förvaltningen av verket och framför allt revisionsverksamheten. På författningsnivå kommer detta till uttryck i att riksdagen väljer generaldirektören och revisionsverket lämnar rapport om sin verksamhet till riksdagen. Generaldirektören har generell behörighet när det gäller ledningen av revisionsverket.

3.2.3. Berättelseförfarandet

Enligt förslaget avlägger revisionsverket rapport till riksdagen om sitt arbete i en årlig berättelse. Berättelsen lämnas till riksdagen i september för att kunna användas vid behandlingen av nästa års budget. Finansutskottet lämnar senare ett betänkande om berättelsen till plenum. Betänkandet sänds till revisionsverket och vid behov till andra instanser. När riksdagen antar statsutskottets betänkande har den möjlighet att kommente-

ra revisionsverkets verksamhet och att fästa verkets uppmärksamhet på frågor av betydelse för riksdagens budgetmakt. Utöver den årliga berättelsen kan revisionsverket även i förekommande fall lämna riksdagen särskilda berättelser.

Förslaget innebär ingen ändring i behandlingen av statsrevisorernas berättelse i riksdagen eller i förfarandet att ställa regeringen frågor att besvara med anledning av omständigheter som kommit fram vid behandlingen. Enligt grundlagen är statsrevisorernas övervakning och revisionsverkets revisioner två särskilda uppgifter. Genom berättelseförfarandet hålls dessa uppgifter isär samtidigt som deras oavhängighet genomförs. Särskiljningen gäller lämnandet av berättelserna, behandlingen av dem i riksdagen och syftet med behandlingen.

3.2.4. Revisionsverkets uppgifter, kompetens och rätt att få upplysningar

Revisionsverkets uppgifter förändras egentligen inte då verket flyttar in anknytning till riksdagen. Enligt förslaget skall verket dock befrias från de uppgifter utanför den externa revisionen som hör till den verkställande makten och som enligt förordningen om revision av statshushållningen och vissa särskilda bestämmelser skall utföras av revisionsverket. Exempel på sådana uppgifter är lämnandet av handräckning till polisen och utnämmandet av revisorer till vissa enskilda inrättningar och organisationer.

Revisionsverkets revisionsrätt föreslås bli utvidgad i vissa nödvändiga hänseenden. Enligt förslaget granskar revisionsverket dels samfund som har fått statsbidrag, dels i regel alla dem som har beviljats medel eller annat ekonomiskt stöd eller ekonomiska förmåner av staten. Som exempel på stöd eller förmåner av detta slag kan nämnas lån eller andra former av finansiering beviljade av staten samt säkerheter och garantier. Granskningsrätten utvidgas även till att omfatta samfund och andra juridiska personer som av staten har fått tillstånd att skaffa medel för ett visst ändamål att användas av de statliga myndigheterna eller fördelas vidare. Ändringen påverkar till exempel Penningautomatföreningen, som genom utvidgningen kommer att omfattas av revisionsverkets revisionsrätt. Vidare föreslår regeringen rätt för revisionsverket att granska kreditinstitut

och andra samfund som sköter statens betalningsrörelse för att utreda hur betalningsrörelsen sköts. Revisionsverket har enligt förslaget även rätt att granska samfund och juridiska personer som har anförtrots någon annan uppgift i anslutning till förvaltningen av statens medel eller egendom eller bokföringen av dem. I begränsad omfattning har revisionsverket också rätt att granska privatpersoner. Granskningsrätten gäller inte då en privatperson beviljats medel eller annat ekonomiskt stöd eller ekonomiska förmåner för sina personliga eller sin familjs behov eller till direkt stöd för sitt hushåll.

Den nuvarande särskilda lagen om granskning av aktiebolag, i vilka staten innehar aktiemajoriteten upphävs. Motsvarande bestämmelser om revisionsverket tas in i den kommande lagen om statens revisionsverk och bestämmelser om statsrevisorerna i lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder. Vilka bolag som skall granskas beror på statens bestämmande inflytande. Revisionsverkets uppgift preciseras samtidigt så att granskningen framför allt skall gälla hur statens ägarstyrning och delägarakt utövas. Statsrevisorerna kommer också framgent att ha rätt att få utredningar och handlingar om bolagen av statens revisionsverk, bolagen och det ministerium till vars förvaltningsområde de berörda bolagen hör.

Bestämmelser om revisionsverkets rätt att få information ingår i grundlagen. Enligt förslaget har revisionsverket rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan dröjsmål få handlingar, utredningar och andra upplysningar de behöver för att sköta sina uppgifter av myndigheterna och andra som granskas. Rätten till information utvidgas såtillvida att revisionsverket också ges rätt att få utredningar och andra upplysningar det behöver i sin verksamhet av revisionsobjektets revisor, Finlands Bank och folkpensionsanstalten.

Regeringen föreslår inte behörighet för revisionsverket att granska riksdagens finanser, fonder som står under riksdagens garanti, Finlands Bank, finansinspektionen i anknytning till Finlands Bank eller folkpensionsanstalten. Bestämmelser om tillsynen över deras verksamhet utfärdas särskilt.

Folkpensionsanstaltens försäkringsverksamhet finansieras dels med socialförsäkringsavgifter, dels i form av garantiutbetalningar av anslag i statsbudgeten. Framför

allt under 1990-talet har dessutom skötseln av ett stort antal sociala förmåner finansierats med anslag i statsbudgeten överförs på anstalten. För närvarande granskas folkpensionsanstaltens verksamhet inte i något avseende av någotdera organet för extern revision av statsfinanserna trots att den direkt påverkar statsbudgeten och finansieringen av den. Folkpensionsanstaltens verksamhet kring sociala förmåner är dessutom nära förbunden och har ständig växelverkan med den verkställande maktens verksamhet beträffande olika förmånssystem och den övergripande bedömningen av hur systemen upprätthålls och fungerar. Det nuvarande systemet kan inte anses tillfredsställande för skötseln och styrningen av statsfinanserna. Förslag till ändringar har dock inte kunnat läggas fram i samband med denna reform av lagstiftningen om revisionsverket, eftersom det här är fråga om verksamheten vid en inrättning som riksdagen svarar för och ingrepp i det nuvarande systemet för tillsyn över inrättningen skulle krävas. Regeringen finner det viktigt att en separat utredning initieras för att undersöka om folkpensionsanstaltens verksamhet skall inbegripas i den externa revisionen av statsfinanserna och i så fall i vilken omfattning detta skall ske.

3.2.5. Granskningsförfarandet

Revisionerna skall enligt förslaget utföras utifrån en revisionsplan fastställd av revisionsverket. Verket beslutar självt om sin revisionsverksamhet och planeringen av den samt fastställer närmare föreskrifter om vilka metoder som skall användas vid revisionerna. Revisionsverket lämnar som förut en revisionsberättelse, så snart den är klar, till den som granskats och det behöriga ministeriet för kännedom och behövliga åtgärder och till statsrevisorerna och finansministeriet för kännedom. Revisionsverket kommer sålunda också i fortsättningen att i egenskap av extern revisionsenhet producera revisionsinformation om statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten också för statsrådets och dess förvaltningsområdes behov.

Innan revisionsberättelserna lämnas skall de instanser som granskats höras, såsom också nu är fallet. Beslut om lämnande av revisionsberättelser fattas på föredragning i enlighet med vad som föreskrivs i revisionsverkets arbetsordning.

3.2.6. Delegationen

En delegation inrättas vid revisionsverket. Syftet med den är i första hand att se till att kontakterna mellan å ena sidan revisionsverket och de viktigaste instanserna för styrning av statsfinanserna och å andra sidan förvaltningen bevaras när revisionsverket knyts till riksdagen. Delegationen består av representanter för dem som granskas och andra instanser utanför revisionsverket. Den ges en ställning som tar hänsyn till revisionsverkets oavhängighet genom att den inte har beslutanderätt i frågor gällande revisionsverket, dess granskningsverksamhet eller förvaltning.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Förslaget kommer när det genomförs sannolikt att orsaka en viss utgiftsökning som måste beaktas då riksdagens och revisionsverkets budget för 2001 görs upp. När det gäller inrättandet av generaldirektörstjänsten anknyter frågan till uppgörandet av den första tilläggsbudgeten för 2000. Vid beredningen av revisionsverkets budget tillämpas riksdagens räkenskapsstadga och räkenskapsreglemente. De bör dock justeras för att ta hänsyn till revisionsverkets överflyttning i anknytning till riksdagen.

Riksdagens kanslikommission tillsatte den 28 oktober 1999 en kommission för att reda ut och lägga fram förslag gällande ekonomiska och administrativa arrangemang till följd av att revisionsverket överförs i anknytning till riksdagen. I kommissionens promemoria (Kommissionen för integration mellan statens revisionsverk och riksdagen 28.2.2000) fastställs anställningsvillkoren för revisionverkets personal och dras upp riktlinjerna för verkets verksamhet. Utgiftsökningen beror bland annat på åtgärder för att följa dessa riktlinjer.

4.2. Verkningar på organisation och personal

Omorganiseringen av statens revisionsverk utgår från att revisionsverket och dess verksamhet skall överflyttas som sådana i anknytning till riksdagen. I fråga om personalens ställning iakttas vid överflyttningen i tillämpliga delar riktlinjerna för statsförvalt-

ningens personalpolitik enligt statsrådets principbeslut den 14 maj 1998.

Tjänstemännen och tjänsterna vid revisionsverket, med undantag av generaldirektörstjänsten vid revisionsverket överförs till statens revisionsverk i anknytning till riksdagen. Lagen om riksdagens tjänstemän tillämpas med vissa undantag på tjänstemännen vid revisionsverket. Detta medför en del förändringar i personalens tjänstemannarättsliga ställning. Revisionsverkets tjänstemän, som har omfattats av statens tjänstekollektivavtal, övergår till riksdagens förhandlings-system. Dessutom övergår de från det samarbetsförfarande som tillämpas vid statens ämbetsverk och inrättningar till samarbetsförfarandet vid riksdagen. Anvisningar gällande riksdagens samarbetsförfarande har fastställts av kanslikommissionen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Revisionsverket finns i anknytning till riksdagen och bestämmelser om dess ställning och uppgifter utfärdas enligt grundlagen genom lag. Av denna anledning föreslår regeringen inte att lagstiftningen om revisionsverket kompletteras genom förordning. Däremot kräver överföringen av revisionsverket i anknytning till riksdagen att verket beaktas i vissa av normerna gällande riksdagens interna förvaltning, såsom räkenskapsstadgan, räkenskapsreglementet och instruktionen för arkivfunktionen.

Lagen om revisionsverket innehåller inga förslag till bestämmelser om revision av revisionsverket. Enligt 14 § 2 mom. riksdagens arbetsordning skall riksdagens revisorer granska riksdagens räkenskaper och förvaltning. När lagstiftningen om revisionsverket träder i kraft bör momentet kompletteras med en bestämmelse om att riksdagens revisorer även reviderar räkenskaperna och förvaltningen inom revisionsverket i anknytning till riksdagen.

Eftersom bestämmelser om revisionsverkets uppgifter enligt grundlagen skall utfärdas genom lag måste de bestämmelser på förordningsnivå i 2.1.3. kap. och eventuella andra motsvarande bestämmelser samt normer på lägre nivå upphävas då den nya lagstiftningen träder i kraft. I den mån bestämmelserna gäller uppgifter inom den externa revisionen av statsfinanserna och uppgifterna inte enligt bestämmelserna i den föreslagna

allmänna lagen ingår i revisionsverkets revisionsuppgifter, måste ställning tas till frågan om bestämmelserna skall lyftas upp på lagnivå. Vidare måste bland annat reglementet för statsrådet (1522/1995) justeras. Det stämmer inte längre överens med vad som bestäms i 90 § 2 mom. grundlagen om finansministeriets verksamhetsområde.

6. Beredningen av propositionen

På grundval av grundlagsutskottets betänkande om grundlagen (GrUB 10/1998 rd — RP 1/1998 rd) tillsatte talmanskonferensen vid riksdagen den 16 februari 1999 en kommission (Kommissionen för statens revisionsverk 2001) med uppgift att utarbeta ett förslag till lagstiftning om revisionsverkets ställning och uppgifter och att i samband därmed i behövlig utsträckning reda ut i vilken mån den nya lagstiftningen föranleder ändringar i författningar på lägre nivå. Kommissionen avslutade sitt arbete den 29 november 1999 (Riksdagens kanslis publikation 2/2000).

Talmanskonferensen sände kommissionens förslag till statsrådet för vidare åtgärder.

Utlåtanden om förslaget begärdes av statsrevisorerna, statens revisionsverk, justiekanslern vid statsrådet, statsrådets kansli och ministerierna. Samtliga förhöll sig i huvudsak positiva till förslaget. På vissa punkter mötte det dock kritik. Ur oavhängighetssynpunkt var kommissionens förslag gällande valet av generaldirektör, den tidsbestämda mandatperioden och förslaget att revisionsverkets revisionsrätt inte skall gälla folkpensionsanstaltens verksamhet de viktigaste av de punkter som kritiserades.

Justiekanslern vid statsrådet påpekade bland annat att trovärdigheten i revisionsverkets oavhängighet kan ifrågasättas om generaldirektören utnämns för viss tid. Kommissionen behandlade inte frågan tillräckligt ingående i sin promemoria. I själva verket medger kommissionen att generaldirektörens oavhängighet inte är fullständig. Justiekanslern anser att frågan om generaldirektören skall tillsättas för viss tid bör utredas ytterligare.

Propositionen utgår i huvudsak från kommissionens förslag. Regeringen föreslår dock inte att generaldirektörens mandatperiod skall vara tidsbestämd.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om statens revisionsverk

1 kap. Ställning, uppgifter och granskningsrätt

1 §. *Ställning och uppgifter.* I 1 mom. ingår en bestämmelse om statens revisionsverks oavhängiga ställning i anknytning till riksdagen. Bestämmelsen motsvarar 90 § 2 mom. grundlagen. I avsnitten 3.2.1. och 3.2.2. i den allmänna motiveringen förklaras vad som avses med oavhängighet för revisionsverket.

I ovan nämnda bestämmelse i grundlagen sägs att revisionsverket finns för revisionen av statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten. Närmare bestämmelser om dess uppgifter utfärdas genom lag. Enligt 2 mom. omfattar revisionsverkets grundlagsfästa uppgift granskning av lagligheten och ändamålsenligheten, såsom även nu är fallet. Uppgiften preciseras i 2 § som innehåller bestämmelser om vilka revisionsverket har

rätt att granska och vad granskningarna skall omfatta.

I andra meningen i 2 mom. föreskrivs att till revisionsverkets uppgifter inte hör att granska riksdagens finanser, fonder som står under riksdagens garanti, Finlands Bank eller folkpensionsanstalten. Bestämmelsen motsvarar 2 § 1 mom. i gällande lag om revision av statshushållningen.

Riksdagen väljer riksdagens revisorer för revisionen av riksdagens räkenskaper och förvaltning. I 14 § riksdagens arbetsordning ingår bestämmelser om val av riksdagens revisorer och om deras uppgifter. Revisorerna lämnar årligen en revisionsberättelse till riksdagen. Innan den nya arbetsordningen trädde i kraft den 1 mars 2000, utgjorde riksdagens räkenskapsstadga grund för bestämmelserna.

Finlands Bank står under riksdagens garanti och vård. Enligt 91 § 1 mom. grundlagen väljer riksdagen bankfullmäktige för att övervaka Finlands Banks verksamhet. Bestämmelser om val av bankfullmäktige finns i 13 § arbetsordningen. I den anges att

riksdagen dessutom årligen väljer revisorer för banken. Innan grundlagen trädde i kraft, ingick motsvarande bestämmelser i regeringsformen och riksdagsordningen. Enligt 18 § lagen om Finlands Bank (214/1998) granskas Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning av revisorer valda av riksdagen. Om finansinspektionen vid Finlands Bank bestäms i lagen om finansinspektionen (503/1993). Övervakningen av bankfullmäktige och revisorerna gäller även finansinspektionen, eftersom den är en del av Finlands Bank. Bankfullmäktige lämnar årligen en berättelse till riksdagen.

Enligt 13 § riksdagens arbetsordning övervakar bankfullmäktige också de fonder som står under riksdagens garanti. Innan arbetsordningen trädde i kraft, fanns motsvarande bestämmelse i riksdagsordningen. En enda fond står under riksdagens garanti, Jubileumsfonden för Finlands självständighet. Bestämmelser om den har utfärdats på lagnivå i lagen om Jubileumsfonden för Finlands självständighet (717/1990). Fonden har ett förvaltningsråd, där bankfullmäktige är medlemmar. Förvaltningsrådet har till uppgift att övervaka förvaltningen av fonden och besluta om principerna för verksamheten. Det lämnar årligen en berättelse till riksdagen om fondens verksamhet.

I 36 § 1 mom. grundlagen anges att riksdagen väljer fullmäktige att övervaka folkpensionsanstaltens förvaltning och verksamhet. Innan grundlagen trädde i kraft, ingick motsvarande bestämmelser i riksdagsordningen. Fullmäktige utser ett tillräckligt antal revisorer för revisionen av anstalten. Närmare bestämmelser finns i 54 § folkpensionslagen och i instruktionen för folkpensionsanstaltens fullmäktige, fastställd av riksdagen. Över sin verksamhet skall fullmäktige årligen avgivna berättelsen till riksdagen.

Lagen om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna innehåller bestämmelser om revisionsverkets rätt att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna. Regeringen föreslår varken att lagen skall ändras eller att bestämmelser i den skall överföras till lagen om revisionsverket. Paragrafens 3 mom. innehåller en hänvisning till den särskilda lagen om överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna.

2 §. *Granskningsrätt.* Paragrafen innehåller en allmän reglering av revisionsverkets revisionsrätt. Bestämmelserna i den har gjorts så heltäckande som möjlig. Det är dock inte lämpligt att i en allmän lag ta in gällande exceptionella bestämmelser om vissa enskilda fall. I en del lagar kvarstår också bestämmelser om revisionsverkets revisionsrätt som stämmer överens med bestämmelserna i den allmänna lagen eller som endast generellt konstaterar att revisionsverket har revisionsrätt. Särskilda bestämmelser av detta slag kommer att finnas i lagen om statens säkerhetsfond, lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral, partilagen, lagen om statens affärsverk, lagen om de allmänna grunderna för skötseln och tillgodogörandet av statens industriella inrättningar och lagen om interventionsfonden för jordbruket. Merparten av dessa gäller även statsrevisorernas granskningsrätt.

I 1 mom. 1 punkten nämns statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk, affärsverkskoncerner och fonder. Revisionsverket har även för närvarande rätt att granska dessa. Definitionen inbegriper statliga ämbetsverk och inrättningar, övriga statliga organ, affärsverk enligt lagen om statens affärsverk och inrättningar som fungerar i enlighet med affärsekonomiska principer och omfattas av budgetekonomin. För närvarande finns det bara ett sådant s.k. budgetkopplat affärsverk, Centralen för utsädespotatis. Affärsverk enligt lagen om statens affärsverk är Statens fastighetsverk, Centralen för förvaltningsutveckling HAUS, Forststyrelsen och Luftfartsverket. På grundval av 2 § 1 mom. lagen om revision av statshushållningen och 20 § 5 mom. lagen om statens affärsverk granskas de i dag av statsrevisorerna och statens revisionsverk. Detsamma gäller med stöd av den sistnämnda bestämmelsen affärsverkskoncerner. Eftersom det inte är fråga om enstaka undantagsfall, föreslår regeringen för konsekvensens och klarhetens skull att rätten att granska affärsverk nämns i bestämmelsen.

Också statliga fonder utanför budgeten skall granskas av revisionsverket. De är statliga inrättningar och granskas därför även nu på grundval av 2 § 1 mom. lagen om revision av statshushållningen. Den nuvarande fondekonomin är omfattande. I takt med att fonderna utvidgats och nya fonder inrättats har deras relativa betydelse i förhållande till budgetekonomin ökat ytterligare. Fondeko-

nomin är av stor vikt också inom den externa finanstillsynen. Det finns 11 externa fonder. De är statens bostadsfond, statens pensionsfond, statens säkerhetsfond, gårdsbrukets utvecklingsfond, interventionsfonden för jordbruket, statsgarantifonden, försörjningsberedskapsfonden, kärnavfallshanteringsfonden, oljeskyddsfonden, brandskyddsfonden och radiofonden.

Enligt 2 punkten har revisionsverket rätt att granska bolag där staten har bestämmande inflytande och andra bolag som avses i 18 §. Granskningen skall framför allt gälla utövningen av statens ägarstyrning och delägarakt. Bestämmelsen inskränker sålunda inte revisionsverkets rätt att vid behov granska dessa bolag mera ingående. Den föreslagna bestämmelsen avviker från gällande bestämmelser om vad som skall granskas. De gällande bestämmelserna svarar inte längre mot dagens behov.

Enligt 1 § 1 mom. lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten har revisionsverket rätt att övervaka och granska verksamheten i bolag med statlig aktiemajoritet. Enligt 2 § 1 mom. bör vid granskningen av verksamheten särskild uppmärksamhet ägnas ändamålsenligheten av användningen och placeringen av aktiebolagets medel. En kommission tillsatt av finansministeriet med uppgift att granska statens bolag ansåg i sitt betänkande (komm.bet. 1993:15) bland annat att förhållandena för de statliga bolagen har förändrats väsentligt sedan lagen stiftades och att det ursprungliga syftet med granskningen av statliga bolag inte längre kan nås på det sätt lagen avser. Revisionsverkets främsta uppgift måste vara att granska dels förvaltningen av de tillgångar aktierna i bolaget representerar, dels ägarstyrningen. Verket skall mer än tidigare rikta in sig på att granska utövningen av ägarstyrning. Kommissionen föreslog att den ovan nämnda bestämmelsen ges följande ändrade lydelse: "Det primära syftet med granskningen är att utöva tillsyn över statens utövning av ägarstyrning och delägarakt för att kontrollera att tillgångarna som statens aktier representerar sköts på ett produktivt och även i övrigt ekonomiskt lämpligt sätt".

Den föreslagna 2 punkten är mera generellt utformad än granskningskommissionens förslag. Den slår inte fast vad granskningen skall innehålla, men de element granskningskommissionen nämner ingår självfallet

i den. Utifrån skrivningen av punkten riktas revisionsverkets granskning i första hand mot utövningen av statens ägarstyrning och delägarakt, men också en bredare granskning är i förekommande fall möjlig.

Bolag där staten har bestämmande inflytande definieras i 18 § 1 och 2 mom. och övriga bolag som revisionsverket har rätt att granska i 3 mom.

Lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten föreslås i detta sammanhang bli upphävd. Lagens bestämmelser om statsrevisorernas rätt att få upplysningar överförs till lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder.

Enligt 2 § 2 mom. lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten, som enligt förslaget skall upphävas, utgör den granskningsuppgift som enligt lagen ankommer på statens revisionsverk inte hinder för en tjänsteman vid revisionsverket att vara revisor för ett bolag i vilket staten innehar aktiemajoriteten. När bestämmelsen upphävs måste frågan om tjänstemännen kan vara revisorer för bolag som omfattas av revisionsverkets granskningsrätt bedömas utifrån jävsreglerna och bestämmelserna om tillstånd till bisyssla för riksdagens tjänstemän. Dessutom måste kravet på oavhängighet för revisionsverket vägas in.

I 3 punkten utsträcks granskningsrätten till att omfatta kommuner, samkommuner, stiftelser och andra samfund och juridiska och enskilda personer som beviljats medel eller annat ekonomiskt stöd eller ekonomiska förmåner av staten. Syftet med granskningen är att utreda om de upplysningar som lämnats för att medlen eller det ekonomiska stödet eller de ekonomiska förmånerna skall beviljas är riktiga, om villkoren i beslutet om beviljande av medel, stöd eller förmåner har uppfyllts och om medlen eller det ekonomiska stödet eller de ekonomiska förmånerna använts för avsett ändamål.

Enligt 2 § 2 mom. lagen och 1 § 1 mom. 3 punkten förordningen om revision av statshushållningen har revisionsverket rätt att granska medelsanvändningen och räkenskapsföringen i samhällen, samfund och sammanslutningar som får statsunderstöd. Revisionsrätten gäller enbart statsundersöd, men omfattar inte ens då enskilda personer. Med hänsyn till det ökade antalet stödåtgärder med växande ekonomisk betydelse kan

situationen inte anses tillfredsställande.

Regeringen föreslår att revisionsverkets revisionsrätt utvidgas till att omfatta inte bara dem som får statsbidrag utan också dem som beviljas andra medel eller annat ekonomiskt stöd eller andra ekonomiska förmåner av staten. Exempel på sådana stöd och förmåner är lån, andra former av finansiering, säkerheter, garantier, lättnader i betalningsvillkor och skattelättnader beviljade av staten. I detta avseende motsvarar bestämmelsen främst 1 § 1 mom. lagen om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna och 1 § lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder.

För att revisorerna skall kunna skapa sig en riktig uppfattning om hur väl stödssystemen fungerar och budgeten iaktas måste revisionsrätten omfatta också mottagarna av stöd i olika former. Detta är nödvändigt redan av den anledningen att en mottagare kan få stöd från flera olika myndigheter. Den föreslagna revisionsrätten är därför mera omfattande än den nuvarande också i den meningen att den inte gäller bara dem som får statsbidrag utan i regel också mottagarna av alla andra former av stöd och förmåner som revisionsverket enligt förslaget har rätt att granska. Privatpersoner utgör ett undantag i situationer som avses i 3 mom.

I 4 punkten föreslås att revisionsrätten skall utvidgas till att omfatta samfund som av staten beviljats tillstånd att skaffa medel för något visst ändamål att användas av staten eller fördelas vidare.

Offentligrättsliga inrättningar, föreningar och andra slags juridiska personer utför ofta uppgifter som skulle åligger staten om inte särskilda organisationer hade skapats för ändamålet. Tillsynen över deras verksamhet hör till förvaltningsmyndigheterna inom det berörda verksamhetsområdet. Det allmännas intresse i saken kan bero dels på samfundens uppgifter, dels på att samfundens medelsanvändning helt eller delvis är kopplad till statsbudgeten eller att grunderna för deras medelsanvändning och finansiering regleras av staten. Revisionsverkets behörighet gäller inte i dag offentligrättsliga samfund, om inte de får statsbidrag eller om inte särskilda bestämmelser om revisionsrätten har utfärdats i något enskilt fall.

Det är med hänsyn till revisionsverkets uppgift enligt 90 § 2 mom. grundlagen inte

motiverat att ge revisionsverket generell rätt att granska offentligrättsliga samfund. Saken kommer dock i ett annat läge då verksamheten eller medelsanvändningen vid dessa samfund är direkt kopplad till statsfinanserna. Enligt den föreslagna 1 mom. 3 punkten skall i regel alla de granskas som tar emot medel eller annat ekonomiskt stöd eller ekonomiska förmåner av staten. Bestämmelsen gäller även offentligrättsliga samfund av ovannämnt slag. På samma grunder bör revisionsrätten generellt omfatta alla som är auktoriserade att skaffa medel att användas av staten. Sådana samfund är de organisationer för penningospel som avses i lotterilagen (491/1965).

Enligt 3 § 2—4 mom. lotterilagen kan ett inhemskt bolag beviljas tillstånd att anordna penninglotterier och att på förhand anordna tippning och vadhållning, centralorganisationen för travsport och hästförädlings beviljas tillstånd att anordna totospel samt offentligrättsliga föreningar beviljas tillstånd att hålla spelplanordningar och spel mot betalning samt att bedriva kasinoverksamhet för att samla in medel för de ändamål som anges i momenten. Bestämmelser om tillsynen över medel som inkommit genom föreningarnas verksamhet och bidrag som beviljas av dem ingår i penningautomatförordningen (676/1967), tippningsförordningen (241/1993) och förordningen om totospel (236/1995). För varje verksamhet enligt lotterilagen får endast ett tillstånd beviljas för en och samma tid. Tillstånd har beviljats Oy Veikkaus Ab, Penningautomatföreningen och Finlands Hippos rf. Penningautomatförordningen är på grundval av penningautomatförordningen den offentligrättsliga förening som kan beviljas tillstånd. Föreningarna inkomstför nettoavkastningen av sin tillståndspliktiga verksamhet eller statens andel därav i statsbudgeten. Enligt statsbudgeten för år 2000 kommer föreningarna i år att redovisa en avkastning på sammanlagt 4 230 miljoner mark för staten. På utgiftssidan i statsbudgeten tas årligen in ett anslag motsvarande avkastningen som används för de ändamål som fastställs i lotterilagen.

Avkastningen från föreningarna för penningospel ingår sålunda i statens budgetekonomi. Hur mycket andra budgetmedel som måste avsättas för de områden som stöds med vinstmedel är direkt beroende av hur stora belopp som flyter in till föreningarna. Därför är det viktigt att också verksamheten

vid dessa föreningar granskas av revisionsverket. För närvarande omfattar rätten att granska medelsanskaffningen och finansieringen enligt lotterilagen bara statliga myndigheters verksamhet och organisationer som beviljas statsbidrag av vinstmedlen.

Oy Veikkaus Ab är ett aktiebolag med statlig aktiemajoritet och granskas därför av revisionsverket. Finlands Hippos rf har beviljats budgetmedel för att främja hästkötelsen och har därför i detta hänseende omfattats av revisionsverkets statsbidragsrevision. Revisionsverket har däremot ingen som helst befogenhet att granska Penningautomatföreningen.

Bestämmelsen i 4 punkten innebär att revisionsrätten i framtiden även kommer att gälla Penningautomatföreningen och att revisionsperspektivet och revisionsområdet blir bredare i fråga om Oy Veikkaus Ab och Finlands Hippos rf. Revisionsverket kommer bland annat att granska hur de ekonomiska och finansiella villkoren i koncessionen och bestämmelserna uppfylls samt avkastningen och intäktsföringen av den. Andringen påverkar inte övriga system för tillsyn över dessa föreningar eller revisionen av dem. Dessutom försäts alla föreningar som samlar in medel på de sätt som anges i bestämmelsen i samma ställning i förhållande till revisionsverkets revisioner, oberoende av föreningens rättsliga form.

Bestämmelsen i 4 punkten är friare formulerad för att inte enbart gälla föreningar för penningspel utan också vid behov vara tillämplig på eventuella andra liknande fall. Regeringens proposition om revidering av lotterilagen (RP 197/1999) behandlas för närvarande i riksdagen. Andringarna som föreslagits i den påverkar inte 4 punkten.

På grundval av lagen om Postbanken och lagen (423/1988) och förordningen (1243/1992) om statsbudgeten har Leonia Bank skött statens betalningsrörelse. Inkaseringen av statens inkomster och betalningen av dess utgifter sker numera i mycket stor utsträckning också via andra kreditinstitut. Upphävandet av lagen om Postbanken från 1.5.2000 och den samtidigt gjorda ändringen i lagen om statsbudgeten (384/2000) innebär att Leonia Banks rätt och skyldighet att sköta statens betalningsrörelse upphör. Betalningsrörelsen kan konkurransutsättas och avtal om saken ingås med kreditinstitut eller andra organisationer som bedriver betalningsrörelse. Finansministeriet har rätt att

utöva tillsyn över verksamheten och få de upplysningar de behöver för ändamålet av avtalsparterna.

Det enorma ekonomiska värdet på statens betalningsrörelse och verksamhetens omfattning gör det viktigt för staten att ha betryggande möjligheter att utöva tillsyn över verksamheten och kunna försäkra sig om att betalningsrörelsen är säker och sköts på lämpligt sätt. Det är särskilt viktigt i dagens läge då betalningsrörelsen inte längre behöver anförtros en bank som drivs i form av ett aktiebolag med statlig aktiemajoritet utan i stället kan ges i uppdrag till andra kreditinstitut och organisationer som bedriver betalningsrörelse. Den snabba utvecklingen inom telekommunikationen har dessutom fört och för alltjämt med sig nya risker också för penningrörelsen. Om revisionsverkets externa revision begränsas enbart till de myndigheter som svarar för betalningsrörelsen innebär det att tillräckliga garantier för att verksamheten sköts på lämpligt sätt inte kan ges. Statens betalningsrörelse måste kunna kontrolleras från början till slut. Av denna anledning föreslår regeringen som 5 punkt en bestämmelse om att revisionsverkets revisionsrätt utsträcks till att omfatta kreditinstitut och andra organisationer som sköter statens betalningsrörelse. Revisionsrätten begränsas dock till att gälla skötseln av statens betalningsrörelse.

Eftersom inte bara skötseln av statens betalningsrörelse utan även andra uppgifter i anslutning till användningen av statens medel, förvaltningen av dess egendom och räkenskapsföringen kan anförtros andra än statliga myndigheter under de förutsättningar som anges i 124 § grundlagen, fastställer 5 punkten revisionsverkets revisionsrätt också i dessa fall. Inga skäl talar för att verket skall kunna granska sådan verksamhet om den bedrivs av en statlig myndighet men inte om den har överförts på någon utomstående.

Enligt 2 § 1 mom. lagen om revision av statshushållningen "skall verket, med de inskränkningar som måhända stadgas genom förordning, även i övrigt granska och övervaka användningen av statens medel och skötseln av statens egendom samt räkenskapsföringen beträffande dessa." Bestämmelsen är så fritt formulerad att innebörden av den som komplement till momentet i övrigt i praktiken är oklar. Den föreslagna 5 punkten ersätter bestämmelsen.

I 6 punkten ges revisionsverket rätt att revidera medel som ägs av någon annan men är i myndigheternas besittning och för vilka staten ansvarar. Punkten motsvarar i allt väsentligt 2 § 2 mom. lagen och 1 § 1 mom. 4 punkt förordningen om revision av statshushållningen. Medel som avses i den föreslagna 6 punkten är exempelvis medel och egendom som tillhör en borgenär och som utskökningsmyndigheterna förfogar över, ersättningar enligt vattenlagen som deponerats hos länsstyrelsen, hittegods som lämnats till polisen och egendom som polisen tagit i beslag.

I 2 mom. föreslås att revisionsrätten enligt 1 mom. 3 punkten i tillämpliga delar skall utsträckas till att omfatta dem som förmedlar medel och dem som mottagaren har överfört medlen till. Bestämmelsen innebär rätt för revisionsverket att kontrollera att de upplysningar den sökande lämnat för att få medel, annat ekonomiskt stöd eller andra ekonomiska förmåner av staten är riktiga och att villkoren har uppfyllts samt hur medlen har använts från den ursprungliga till den slutliga mottagaren. En sådan överföring av medel kan ske exempelvis mellan en centralorganisation och en medlemsförening eller mellan landskapsförbund och stödberättigade.

Enligt 3 mom. omfattar revisionsrätten inte ekonomiskt stöd som privatpersoner beviljas för konsumtionsutgifter främst i form av familje- och socialpolitiska inkomstöverföringar. Bestämmelsen motsvarar 1 § 1 mom. lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder. I regeringens proposition om lagen (RP 34/1988 rd) motiverades bestämmelsen som följer:

"Stöd och lån som beviljas enskilda personer ges ofta enligt andra kriterier, t.ex. på familje-, social- och studiepolitiska grunder, än andra stöd och lån. Man har i dessa fall även velat göra stödsystemen sådana att stödets lagenlighet och ändamålsenlighet kan säkerställas utan att mottagarens ekonomi granskas. Stödet är ofta relativt litet jämfört med det arbete som krävs vid granskning.

När stöd eller lån som beviljats en enskild person är avsett för hans eller hans familjs personliga behov eller annars som direkt stöd till hans hushåll är det inte motiverat eller å andra sidan, med tanke på en framgångsrik granskning, ens ändamålsenligt att utsträcka revisionsverkets granskningsrätt till mottagarnas hushåll och verksamhet. Däre-

mot finns det ingen anledning att med avseende på granskning placera en person i en annan ställning än andra mottagare av statliga stöd och lån när stödet eller lånet är givet till honom för affärs- eller yrkesrörelse eller för annan liknande verksamhet, för vilken statligt stöd eller lån lika väl kan beviljas enskilda personer som övriga. De som bedriver affärs- eller yrkesverksamhet är jämställda såväl beträffande sin bokföringskyldighet som beträffande övriga skyldigheter att förete utredning och även möjligheterna till granskning är således likadana. På samma sätt vore det motiverat att granskningsrätten alltid skall gälla enskilda personer i sådana fall då stödet eller lånet är avsett att direkt eller indirekt gagna även utomstående. Detta är fallet t.ex. när stödet till en person är givet för att trygga sysselsättningen, för allmännyttig verksamhet eller för idkande av välgörenhet. För att man i dylika fall skall kunna försäkra sig om att stödet har använts på avsett vis och i enlighet med uppställda villkor krävs ofta att även en enskild persons ekonomi och verksamhet skall kunna granskas."

3 §. *Granskning*. Revisionsverkets revisioner utförs enligt 1 mom. utgående från en revisionsplan fastställd av revisionsverket. I revisionsverkets funktionella oavhängighet ingår självständig planering av revisionsverksamheten och självständiga beslut om tillvägagångssätten. Den externa revisionen av statsfinanserna skall vara systematisk och ändamålsenlig. Detta förutsätter att revisionsverket fastställer sin egen revisionsplan, som bland annat anger vilka som skall granskas. Om det visar sig nödvändigt att utföra en revision utanför revisionsplanen, skall planen kompletteras i detta avseende.

I 2 mom. föreskrivs att revisionsverket har rätt att utföra sina revisioner i lokalerna där de som enligt 2 § skall granskas bedriver sin verksamhet, och dessa är skyldiga att i förekommande fall bistå den som utför revisionen. Bestämmelsen innebär en garanti för att revisionen kan utföras, upplysningar fås och samarbete för att utreda frågor bedrivs med dem som granskas.

I 2 mom. begränsas rätten att utföra granskningar inom den granskades hemfridsområden. Momentet behövs för att skydda hemfriden som är tryggad i 10 § grundlagen. En bostad är enligt vedertagen tolkningspraxis skyddets kärnområde. Förslaget gäller endast privatpersoners hemfrid

enligt grundlagsbestämmelsen. Det kan inte tillämpas fullt ut på hemfriden enligt straffbestämmelserna i strafflagen, som också anses omfatta den s.k. offentliga hemfriden. Granskningar inom en enskild persons hemfridsområde kan enligt förslaget utföras bara om den som skall granskas har gett sitt samtycke därtill eller om det är nödvändigt för att utreda omständigheter som det enligt 2 § 1 mom. 3 punkten är nödvändigt att vinna klarhet i. Undantagen har tagits in i förslaget på grund av att det i fall då ett statsunderstött eller statsfinansierat projekt äger rum i hemfridsskyddade lokaler kan vara nödvändigt för granskningens resultat och riktighet att få tillträde till dem, främst för att företa en besiktning. En sådan situation kan uppstå till exempel vid revision av reparationsbidrag till eller lånefinansiering av bostäder. Frågan är av mycket stor vikt för revisionsverksamheten också av den anledningen att hemfriden som grundläggande rättighet medför begränsningar även i förvaltningsmyndigheternas åtgärder gentemot dem som skall granskas. Att avhjälpa eller minska problemet exempelvis genom att se till tidigare verksamhet vid beviljandet av stöd eller genom att justera stödsystemen och förvaltningsförfarandena är väl knappast alltid möjligt eller ens förnuftigt med hänsyn till stödverksamhetens syften och systemens funktion.

Enligt 6 § 2 mom. i gällande lag om revision av statshushållningen bör revisionerna såvitt möjligt förrättas på de berörda ämbetsverkens, inrättningarnas, affärsföretagens eller sammanslutningarnas förlägnings- eller hemort och i deras lokaler. Hemfridsskyddade lokaler har inte haft någon särställning vid revisioner vare sig med stöd av bestämmelsen eller enligt rådande praxis. Till följd av det nuvarande begränsade revisionsområdet har det dock relativt sällan funnits behov att företa revisioner i sådana lokaler.

I 3 mom. anges att revisionsverket kan bistås av sakkunniga vid revisionerna. Enligt 124 § grundlagen får uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt ges endast myndigheter. Den föreslagna bestämmelsen innebär ingen överföring av offentlig makt, eftersom en sakkunnig inte har någon självständig revisionsrätt eller rätt att få upplysningar. Ansvar för revisionerna ligger alltid hos revisionsverkets tjänstemän. Detta framgår även av uttrycket "bistår" i bestämmelsen.

melsen.

4 §. *Rätten att få sekretessbelagda uppgifter.* I 1 mom. föreskrivs att revisionsverket utan hinder av sekretessbestämmelserna har rätt att av statliga myndigheter och andra som enligt 2 § skall granskas få de handlingar, utredningar och uppviriga lysningar det behöver för att sköta sina lagfästa uppgifter.

Revisionsverket måste ha vittgående rätt att få information för att kunna bedriva sin verksamhet effektivt. Bestämmelser om såväl revisionsverkets som statsrevisorernas rätt till upplysningar finns i 90 § 3 mom. grundlagen. Där sägs att statsrevisorerna och statens revisionsverk har rätt att av myndigheter och andra som de övervakar få de upplysningar de behöver för att sköta sitt uppdrag. Bestämmelsen gäller upplysningar i allmänhet och även andra än statliga myndigheter. Enligt motiveringen till propositionen om grundlagen (RP 1/1998 rd) garanterar grundlagen dessa övervakningsorgan rätt att av alla dem de övervakar få de upplysningar de behöver för sitt uppdrag. Formuleringen av bestämmelsen och motiveringen till den visar att syftet med den har varit att säkerställa att övervakningsorganen kan utföra sin tillsynsuppgift fullt ut genom att tillförsäkra dem rätt till information. Rätten till information förutsätter inte nödvändigtvis att den som lämnar informationen just då själv är föremål för övervakningsåtgärder. Mycket ofta innehas för övervakningen betydelsefullt material av myndigheter utanför den som övervakas eller av andra som revisionsverket har rätt att granska. Ett gott och riktigt revisionsresultat kräver att tillsynsmyndigheten till sitt förfogande har tillräckliga uppgifter för att kunna ta ställning till den granskades verksamhet. Detta kan ofta behövas redan då beslut fattas om att en enskild granskning skall inledas eller fortsättas.

Då innehållet i det föreslagna 1 mom. fastställdes utgick regeringen därför från att skyldigheten att lämna upplysningar inte begränsas enbart till den som vid tillfället skall granskas, utan att också myndigheterna och andra som granskningsrätten omfattar är skyldiga att lämna handlingar, utredningar och andra upplysningar som revisionsverket behöver för sitt uppdrag, oberoende av om granskningen just då gäller dem själva eller inte.

Bestämmelserna om offentlighet och sek-

retess i fråga om myndigheternas handling reviderades genom lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), som trädde i kraft den 1 december 1999. I dess 10 § föreskrivs att uppgifter om en sekretessbelagd myndighetshandling eller om dess innehåll får lämnas ut endast om så särskilt bestäms i lagen. I 26 § anges de allmänna grunderna för utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Dessa bestämmelser utgör dock inte grund för revisionsverkets rätt till upplysningar. Verket måste dock utifrån ovan nämnda bestämmelse i grundlagen anses ha rätt att få information också om sekretessbelagda handlingar. För klarhetens skull preciseras saken i det föreslagna 1 mom.

I 6 § lagen om revision av statshushållningen ingår bestämmelser om revisionsverkets rätt att få upplysningar av dem vars verksamhet verket granskar. Trots att sekretessbelagda handlingar eller andra upplysningar inte nämns i bestämmelsen, har på grund av granskningsrättens natur rätten till upplysningar ansetts gälla också dem. För att kunna sköta sitt uppdrag måste revisionsverket ha tillgång till alla upplysningar det behöver för ändamålet. Juridiskt sett har situationen dock hittills varit oklar.

Lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) innehåller bestämmelser om avgifter som tas ut till staten. Det föreslagna 2 mom. ålägger dels myndigheterna, dels andra som granskas att avgiftsfritt lämna ut kopior, utskrifter och upplysningar i elektronisk form eller därmed jämförbara upplysningar.

Revisionsobjektens revisorer kan inneha för revisionen väsentliga dokument, handlingar och andra upplysningar om dem. Skyldigheten att lämna ut dessa upplysningar vore oklar utan denna uttryckliga bestämmelse. I 3 mom. föreslår regeringen bestämmelser om skyldighet för revisorerna att utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan dröjsmål lämna ut för revisionen nödvändiga kopior och dokument, andra handlingar och upplysningar samt kopior av revisorernas promemorior, protokoll och andra handlingar som upprättats i samband med revisionen och som gäller den granskades verksamhet.

I 25 § revisionslagen (936/1994) ingår bestämmelser om revisorernas tystnadsplikt. Enligt den får en revisor inte för någon utomstående, för en enskild aktieägare eller medlem eller för någon med dessa jämförbar person röja omständigheter som han i sitt

uppdrag enligt lagen fått kännedom om och som gäller den sammanslutning eller stiftelse som han granskar, om detta kan vara till men för sammanslutningen eller stiftelsen. Ovanstående tillämpas dock inte om omständigheten skall uppges enligt någon annan lag.

Enligt 4 mom. har revisionsverket utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av Finlands Bank och folkpensionsanstalten få utredningar och andra upplysningar det behöver för sin verksamhet. Bestämmelsen behövs, eftersom regeringen inte föreslår rätt för revisionsverket att granska Finlands Bank eller folkpensionsanstalten och verket därför inte utan denna uttryckliga bestämmelse har rätt att få upplysningar av dem. Genom bestämmelsen garanteras revisionsverket tillgång till information och material som det behöver för sin verksamhet och som dessa inrättningar förfogar över.

5 §. *Granskningsberättelse.* Enligt 1 mom. sänder revisionsverket sin revisionsberättelse för kännedom och behövliga åtgärder till den granskade och till det ministerium till vars verksamhetsområde den granskade hör. Skrivningen av momentet tar hänsyn till att exempelvis vissa regionala förvaltningsmyndigheter sköter uppgifter inom flera olika ministeriers verksamhetsområden. Vidare lämnas berättelsen till statsrevisorerna och finansministeriet för kännedom. Bestämmelsen motsvarar i allt väsentligt nu gällande bestämmelser och vedertagen praxis i frågan. I 18 § lagen och 21 § förordningen om revision av statshushållningen åläggs revisionsverket allmän skyldighet att lämna uppgifter om sin verksamhet till statsrådet, statsrevisorerna och finansministeriet. Om staten har orsakats skada genom felaktigt förfarande i skötseln av finanserna hos en statlig myndighet eller inrättning eller ett statligt affärsverk, skall enligt lagens 8 § revisionsverket anmäla detta till den myndighet, inrättning eller affärsföretag där det felaktiga förfarandet uppdragats för att lämpliga åtgärder skall kunna vidtas. Om ett felaktigt förfarande har upptäckts i fråga om någon annan medelsanvändning enligt 2 § 1 och 2 mom., skall anmälan göras till den statliga myndighet som utövar allmän tillsyn över denna verksamhet. Under de förutsättningar som anges i lagens 9 § och förordningens 18 § 2 mom. kan revisionsverket besluta att saken inte föranleder åtgärder, om frågan gäller ett obetydligt belopp. Någon särskild

anmälningsskyldighet föreslås inte, eftersom ett sådant revisionsrön självfallet skall nämnas i revisionsberättelsen.

I 1 mom. åläggs dessutom den granskade och det ministerium till vars verksamhetsområde den granskade hör att meddela revisionverket vilka åtgärder som vidtagits med anledning av anmärkningarna i revisionsberättelsen. Anmälningsskyldigheten utvidgas härigenom, eftersom den nu enligt 10 § lagen om revision av statshushållningen gäller bara statens myndigheter, inrättningar och affärsverk och endast fall som avses i 8 § lagen om revision av statshushållningen. Den föreslagna bestämmelsen behövs för att effektivisera uppföljningen av revisionsverksamheten och understryka ministeriernas ansvar enligt 68 § 1 mom. grundlagen för att förvaltningen inom deras verksamhetsområde fungerar som sig bör.

Myndigheternas åligganden och andra granskades rättssäkerhet kräver att också de får ta del av sekretessbelagda upplysningar om dem i revisionsberättelserna. Regeringen föreslår därför att i 2 mom. skall föreskrivas att sekretessbestämmelserna inte hindrar att revisionsberättelsen lämnas ut till den granskade myndigheten och de myndigheter som enligt 1 mom. skall få del av revisionsberättelserna. Sekretessbestämmelserna skall inte heller hindra att sekretessbelagda uppgifter lämnas ut till andra granskade än myndigheter, om dessa har rätt att få dem också med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I 26 § i nämnda lag anges de allmänna grunderna för utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Revisionsverket kan också lämna ut sekretessbelagda upplysningar och handlingar som det fått vid revisionen till de berörda myndigheterna och det behöriga riksdagsutskottet, om det är nödvändigt för de vidare åtgärder som revisionen förutsätter eller i övrigt motiverat med hänsyn till myndigheternas och utskottens uppgifter.

6 §. *Berättelser till riksdagen.* Grundlagens 46 § 2 mom. kräver att bestämmelser om vilka berättelser som skall ges till riksdagen utfärdas i grundlagen, någon annan lag eller i riksdagens arbetsordning. Eftersom varken grundlagen eller riksdagens nya arbetsordning innehåller bestämmelser om revisionsverkets berättelser till riksdagen, bör bestämmelser om detta tas in i denna lag. I 1 mom. föreslås att revisionsverket årligen före utgången av september lämnar en be-

rättelse om sin verksamhet till riksdagen. I förekommande fall kan verket även lämna särskilda berättelser. Den årliga berättelsen skall innehålla uppgifter om revisionsverkets verksamhet, ett utlåtande om statens bokslut och iakttagandet av statsbudgeten, de ur riksdagens synpunkt viktigaste revisionsresultaten och revisionsverkets ställningstaganden.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Revisionsverket kan sålunda lämna sin första årsberättelse, berättelsen för 2001, till riksdagen inom september 2002. Bestämmelser om den första årsberättelsen ingår i 21 § 5 mom.

Bestämmelsen anger inga särskilda krav på när särskilda berättelser skall lämnas. Enligt den föreslagna 5 § lämnas revisionsberättelser efter avslutad revision till bland andra den som granskats, statsrevisorerna och finansministeriet. Vid revisionen kan dock ha framgått något som också riksdagen bör informeras om snabbare än vad som är möjligt genom en årlig berättelse i september. En särskild berättelse är motiverad till exempel då det vid en revision kommit fram omständigheter som snabbt måste kunna behandlas av riksdagen.

I 2 mom. föreskrivs att det behöriga riksdagsutskottet skall ha rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna av revisionsverket få de sekretessbelagda uppgifter om revisionsverksamheten som det behöver för sin behandling av berättelserna. Riksdagens rätt att få information regleras i 47 och 97 § grundlagen. Paragraferna gäller inte riksdagens rätt att få information av revisionsverket. Regeringen föreslår därför att bestämmelser om detta skall tas in i denna lag. Det föreslagna 5 § 2 mom. gäller revisionsverkets rätt att lämna ut uppgifter till det behöriga riksdagsutskottet, men fastställer ingen rätt för utskottet att få uppgifter.

2 kap. Förvaltning

7 §. *Revisionsverkets generaldirektör.* Enligt paragrafen leds verksamheten vid revisionsverket av en generaldirektör, som avgör ärenden gällande verket med de undantag som anges i bestämmelsen. Generaldirektören svarar för skötseln av uppgifter som enligt lagen hör till revisionsverket och för verkets förvaltning. Generaldirektören är inte behörig att döma ut vite utan detta hör enligt 15 § till en kollegial vitesnämnd vid revi-

sionsverket. Generaldirektörens beslutande-rätt kan i verkets arbetsordning delegeras till någon annan tjänsteman, dock inte i ärenden som gäller berättelsen till riksdagen, revisionsverkets budgetförslag eller något annat ärende av betydelse för revisionsverkets verksamhet. Exempel på sådana ärenden är revisionsplanen, de allmänna principerna för revisionsverksamheten och andra liknande frågor av vikt för hela revisionsverkets verksamhet. Generaldirektören har liksom tidigare rätt att i enstaka fall själv fatta beslut i ärenden som enligt arbetsordningen har överförts på en annan tjänsteman.

8 §. *Delegation*. Paragrafen innehåller bestämmelser om delegationen vid revisionsverket. Enligt 4 § förordningen om revision av statshushållningen kan revisionsverket ha en delegation vars medlemmar utnämns av statsrådet. Hittills har statsrådet inte tillsatt någon delegation. I och med att den externa revisionen av statsfinanserna knyts till riksdagen är det motiverat att utveckla samarbetsystemet och göra delegationen obligatorisk. Delegationen är främst ett kontaktorgan för olika intressen inom revisionsverksamheten. Med hänsyn till delegationens karaktär och dess därav följande sammansättning och med beaktande av kravet på oavhängighet för revisionsverket har delegationen inte beslutande-rätt.

Enligt 1 mom. har delegationen till uppgift att upprätthålla och utveckla revisionsverkets kontakter till olika samarbetsparter, ta initiativ i syfte att utveckla revisionsverksamheten samt se till revisionsverksamhetens inriktning, resultat och funktionsduglighet med hänsyn till olika styrinstanser. Genom delegationen får revisionsverket kännedom om de viktigaste styrinstansernas syn på vilken inriktning revisionsverksamheten bör ges och vilka revisionsbehoven är. Ordförande för delegationen är revisionsverkets generaldirektör.

I 2 mom. ingår bestämmelser om kallelse av delegationens medlemmar och om deras mandatperiod. Medlemmarna kallas för tre år i sänder och skall företräda de viktigaste styrinstanserna inom statsekonomin samt expertisen inom finansförvaltningen och den offentliga ekonomin. Revisionsverkets personal väljer inom sig en medlem.

3 kap. Tjänstemän och tjänster

9 §. *Tjänstemännens ställning*. I och med att revisionsverket som varit underställt finansministeriet överförs i anknytning till riksdagen ändras den tjänstemannarättsliga ställningen för revisionsverkets personal. Ändringen behandlas i 4.2. kap. i den allmänna motiveringen.

I 1 mom. anges att lagen om riksdagens tjänstemän gäller revisionsverkets tjänstemän och anställda i tjänsteförhållande, om inte något annat bestäms i denna lag. I 9 § 2 mom., 11 och 12 § finns undantag från lagen om riksdagens tjänstemän.

Riksdagens tjänstemän omfattas inte av statens tjänstekollektivavtal. På dem som är anställda vid riksdagen och ämbetsverk och inrättningar i anknytning till den tillämpas kanslikommissionens beslut av 1984 om förhandlingsförfarandet vid fastställande av anställningsvillkor.

Riksdagens kanslikommission kan i enlighet med 42 § lagen om riksdagens tjänstemän ingå ett skriftligt avtal om anställningsvillkoren med en tjänsteman. I det föreslagna 2 mom. föreskrivs att revisionsverket i egenskap av arbetsgivare ingår avtal om anställningsvillkoren med revisionsverkets tjänstemän. Kanslikommissionen ingår dock avtal med generaldirektören. För närvarande kan revisionsverket ingå avtal enligt 44 § statstjänstemannalagen med tjänstemännen. För generaldirektörens del ingås avtalet dock av statsrådet. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i allt väsentligt bestämmelserna om tjänstemännen vid riksdagens särskilda förvaltningsenheter, bl.a. justitieombudsmanens och statsrevisorernas kanslier.

10 §. *Val av generaldirektör samt mandat-tid och behörighetsvillkor för generaldirektören*. Förfarandet vid val av generaldirektör fastställdes redan i riksdagens nya arbetsordning, som trädde i kraft den 1 mars 2000. I dess 16 § 3 mom. sägs att riksdagen väljer generaldirektör sedan tjänsten har utlysts och finansutskottet gjort en bedömning av de sökande. Om det finns flera sökande till tjänsten, förrättas val av generaldirektör för statens revisionsverk. Närmare föreskrifter om val som riksdagen förrättar utfärdas i riksdagens valstadga (250/2000).

I 1 mom. anges att riksdagen väljer generaldirektör för revisionsverket och att närmare bestämmelser om valet finns i riksdagens arbetsordning. Med hänsyn till kravet på

oavhängighet för revisionsverket föreslås ingen bestämd mandattid för generaldirektören. Revisionsverkets och dess lednings oavhängighet behandlas i 3.2.1. och 3.2.2. kap. i den allmänna motiveringen.

I 2 mom. ingår bestämmelser om behörighetsvillkoren för generaldirektören. För närvarande anges behörighetsvillkoren i förordning. Behörighetsvillkoren är desamma som nu plus att av generaldirektören, liksom av de högsta statstjänstemännen i allmänhet, krävs i praktiken visat ledarskap och ledarerfarenhet.

I dag beslutar, beroende på fallet, revisionsverket, finansministeriet eller statsrådet om tjänstledighet för generaldirektören. Som ställföreträdare för honom fungerar cheferna för verksamhetsenheterna på förordnande av finansministeriet. Enligt det föreslagna 3 mom. beslutar riksdagens kanslikommission om ställföreträdare och tjänstledighet för generaldirektören. Med hänsyn till ämbetsverkets verksamhet är det ändamålsenligt att slå fast ställföreträdararrangemangen på förhand och utnämna ställföreträdarna tills vidare.

11 §. *Inrättande, indragning och ändring av tjänster.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs att revisionsverket som förut beslutar om inrättande, indragning och ändring av alla andra tjänster vid revisionsverket utom generaldirektörstjänsten. Detta innebär en avvikelse från beslutsförfarandet vid riksdagens övriga inrättningar och ämbetsverk. Om tjänster vid dem beslutar riksdagens kanslikommission i enlighet med 3 § 1 mom. lagen om riksdagens tjänstemän. Avvikelsen är motiverad, eftersom revisionsverket inte har samma ställning som de övriga inrättningarna och ämbetsverken. Dessutom stärker revisionsrättens beslutanderätt ämbetsverkets funktionella och administrativa oavhängighet.

12 §. *Utnämning av tjänstemän samt vissa frågor gällande personaladministrationen.* Revisionsverket utnämner som förut alla tjänstemän vid ämbetsverket utom generaldirektören, beviljar dem tjänstledighet och säger upp eller upplöser deras anställningsförhållanden. Likaså hör det till revisionsverkets behörighet att avstänga dessa tjänstemän från tjänsteutövningen, tilldela dem varningar och permittera dem. Utifrån revisionsverkets funktionella och administrativa oavhängighet är det motiverat att ämbetsverket har behörighet.

4 kap. Förfarande

13 §. *Förvaltningsförfarande.* I paragrafen föreskrivs att lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) tillämpas på revisionsverkets verksamhet. I 1 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) fastställs vilket slags ärenden lagen tillämpas på. Lagens 3 § anger vid vilka myndigheter lagen tillämpas.

Enligt 3 § 1 mom. lagen om förvaltningsförfarande tillämpas lagen vid följande myndigheter: statens förvaltningsmyndigheter, kommunernas och kommunalförbundens myndigheter samt folkpensionsanstaltens och Helsingfors universitets organ. Genom särskilda lagar har tillämpningen av lagen om förvaltningsförfarande utsträckts till exempelvis finansinspektionen i anknytning till Finlands Bank och handläggningen av förvaltningsärenden vid Finlands Bank. När revisionsverket knyts till riksdagen är det skäl att i lag slå fast att lagen om förvaltningsförfarande tillämpas på handläggningen av förvaltningsärenden vid revisionsverket.

I 1 mom. lagen om förvaltningsförfarande anges att lagen tillämpas på förvaltningsförfarande, dvs. på handläggningen av förvaltningsärenden vid en myndighet. Utanför lagens tillämpningsområde ligger förvaltningslagskipning, förundersökning i brottmål, polisundersökning och utsökning. Bestämmelsens förhållande till revisionsverkets revisionsverksamhet är oklart. I grundlagsutskottets betänkande om utvecklande av stadgandena om jäv (GrUB 2/1994 rd — B 13/1993 rd) sägs att det bör utredas om det finns skäl att utvidga det formella tillämpningsområdet för jävsstadgandena till att omfatta även tjänsteutövning som inte kan betraktas som handläggning av förvaltningsärenden enligt 1 §. Av dessa anledningar föreslår regeringen att paragrafen skall föreskriva att lagen om förvaltningsförfarande skall tillämpas på jäv för tjänstemän i revisionsverksamheten.

14 §. *Handräckning.* Revisionsverket har rätt att avgiftsfritt få handräckning av andra myndigheter då det utför sina uppgifter. Bestämmelsen klarlägger andra myndigheters skyldigheter gentemot ämbetsverket.

Länsstyrelsen är med stöd av länsstyrelselagen (22/1997) allmän handräckningsmyndighet. Länsstyrelsen skall ge andra myndigheter handräckning, om detta till följd av något stadgande eller annars till följd av länsstyrelsens ställning som allmän förvalt-

ningsmyndighet ankommer på den. Enligt 40 § 1 mom. polislagen (493/1995) skall polisen på begäran lämna andra myndigheter handräckning enligt vad därom särskilt stadgas eller för att andra myndigheter skall kunna fullgöra sin lagstadgade tillsynsskyldighet.

15 §. *Vite.* I paragrafen ingår bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite samt om sammansättningen av vitesnämnden som dömer ut viten.

Revisionsverket kan enligt 1 mom. förelägga vite för att ge eftertryck åt sin rätt till upplysningar enligt 4 § samt för att bokföringen skall sättas i reviderbart skick. Vite rörande bokföringsskyldigheten kan endast föreläggas instanser som revisionsverket har rätt att granska. Samma ålägganden kan för närvarande förenas med vite på grundval av 7 § lagen om revision av statshushållningen.

I 10 § 1 mom. 3 punkten förordningen om revision av statshushållningen anges att vite föreläggs och döms ut av revisionsrådet. Enligt förslaget skall revisionsrådet avskaffas. I stället föreläggs vite av revisionsverket, medan en kollegial vitesnämnd dömer ut det. Bestämmelser om utnämning av vitesnämnden och sammansättningen av den finns i 2 mom.

Allmänna bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite ingår i viteslagen (1113/1990). Lagen tillämpas när ålägganden eller förbud av myndighet förenas med vite och när vitet döms ut. Lagen är subsidiär och dess bestämmelser är bland annat tillämpliga på revisionsverkets beslutsförfarande i samband med vite.

På grundval av 24 § 1 mom. viteslagen söks ändring i beslut som gäller föreläggande eller utdömande av vite i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Lagen anger dock inte klart vilken besvärsmyndigheten är då den myndighet vars beslut överklagas är ett ämbetsverk i anknytning till riksdagen. I 3 mom. föreskrivs därför enligt förslaget att förelägganden och utdömanden av viten får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som anges i förvaltningsprocesslagen.

16 §. *Anmälan om missbruk.* I paragrafen åläggs liksom nu statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder att till revisionsverket anmäla missbruk i deras verksamhet av medel eller egendom de förvaltar eller förfogar över. Formuleringen av bestämmelsen preciserar den nuvarande be-

stämmelsen i 18 a § förordningen om revision av statshushållning.

17 §. *Anmälan om brott och lämnande av sekretessbelagda uppgifter.* Paragrafens 1 mom. förpliktar statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder att anmäla brott som begåtts i deras verksamhet och som gäller medel eller egendom de förvaltar eller förfogar över. Någon uttrycklig bestämmelse om saken finns för närvarande inte.

Det finländska rättssystemet känner inte till någon generell förpliktelse att anmäla brott till myndigheterna. Strafflagens 15 kap. 10 § föreskriver att det är straffbart att underlåta att anmäla grova brott. Anmälningskyldigheten gäller bland annat de grävsta brotten mot staten, uppsåtliga brott mot liv och de grävsta brotten som orsakar allmän fara. Revisionsverket åläggs sekundär anmälningsplikt i 11 § lagen om revision av statshushållningen. Däri föreskrivs att om ett felaktigt förfarande som revisionsverket upptäcker innefattar brott och den berörda myndigheten, inrättningen eller det berörda affärsföretaget inte vidtar åtgärder för att väcka åtal, skall revisionsverket göra det. Om brottet är ringa, kan revisionsverket avstå från att vidta åtgärder.

Enligt andra meningen i momentet behöver brottsanmälan inte göras om gärningen med hänsyn till omständigheterna skall anses vara obetydlig. Vid bedömningen av brottets obetydlighet skall de omständigheter vägas in som i allmänhet är av betydelse för avgörandet av hur grovt ett brott skall anses vara, till exempel gärningens planmässighet, imputabiliteten, omfattningen av den förorsakade skadan och frågan om brottet är ett målsägandebrott. Att underlåta att anmäla brott kan jämföras med så kallad påföljdsartad åtalseftergift, såsom polisens åtgärdseftergifter enligt 5 § polislagen. Noteras bör att då ställning tas till om ett brott begånget inom en verksamhet som nämns i bestämmelsen skall anmälas eller inte är det inte fråga om någon utifrån gjord bedömning. Anmälningsgränsskelen får inte vara så hög att gärningarna inte föreläggs förundersöknings- och åklagarmyndigheterna och i förekommande fall även domstolen.

I 2 mom. åläggs revisionsverket sekundär brottsanmälningskyldighet i förhållande till de revisionsobjekt som specificeras i bestämmelsen. Revisionsverket skall anmäla brott som det konstaterar i sin revisionsverk-

samhet, om inte den granskade själv har anmält dem. På samma sätt som i 1 mom. föreslås att anmälan inte behöver göras om gärningen med hänsyn till omständigheterna skall anses obetydlig. Bestämmelsen motsvarar 11 § i gällande lag om revision av statshushållningen.

Enligt 3 mom. utgör sekretessbestämmelserna inget hinder för statliga myndigheter, inrättningar, företag och fonder eller för revisionsverket att lämna ut upplysningar de fått då de utfört sitt uppdrag till undersöknings- och åklagarmyndigheterna.

5 kap. Särskilda bestämmelser

18 §. *Bolag där staten har bestämmande inflytande.* I lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten utgör röstmajoriteten som statens aktieinnehav i ett bolag medför grund för begreppet statlig aktiemajoritet och fastställelsen av revisionsområdet. I praktiken kan bestämmande inflytande även basera sig på rätten att utnämna flertalet av ledningsmedlemmarna. Både rösträtten och utnämningsrätten kan i sin tur vara förankrade i ägande, bolagets stadgar eller ett avtal. I paragrafen föreslås att begreppet statsbolag och de bolag som till följd därav omfattas av revisionsrätten justeras för att grunda sig på statens faktiska bestämmande inflytande.

I 92 § grundlagen föreskrivs att bestämmelser om behörigheten och förfarandet när statens delägar rätt utövas i bolag där staten har bestämmande inflytande utfärdas genom lag. I gällande lag om utövande av statens delägar rätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet (740/1991) avses med statsbolag aktiebolag där staten har bestämmande rätt på grundval av sitt omedelbara aktieinnehav. Med bestämmande avses aktieägarandel som ger över hälften av det sammantagna röstetal som samtliga aktier i bolaget medför.

I 1 kap. 3 § aktiebolagslagen (734/1978) anges när ett aktiebolag har bestämmande rätt i ett annat bolag. Definitionen är mera detaljerad än i den ovannämnda bestämmelsen och grundar sig dels på röstmajoritet, dels på rätt att utse bolagsledningen. Den föreslagna paragrafen utgår från aktiebolagslagens definition av bestämmande rätt i ett bolag. I definitionen ingår också en definition enligt lagen om utövande av statens delägar rätt i vissa aktiebolag som bedriver ekono-

misk verksamhet. Trots justeringen av definitionsgrunderna innebär ändringarna i praktiken förhållandevis små ändringar i nuläget.

I 1 mom. anges de bolag med statlig bestämmande rätt som revisionsverket har rätt att granska. Enligt förslaget avses med bolag där staten har bestämmande inflytande aktiebolag där staten har

1) mer än hälften av det röstetal som samtliga aktier medför och röstmajoriteten grundar sig på ägande, bolagsordningen eller annat avtal, eller

2) rätt att utse flertalet av medlemmarna i aktiebolagets styrelse eller förvaltningsråd och utnämningsrätten grundar sig på samma omständigheter som den röstmajoritet som avses i 1 punkten.

Definitionen avviker från den nuvarande definitionen på aktiebolag med statlig aktiemajoritet främst såtillvida att staten har bestämmande inflytande också i fall som avses i 2 punkten.

I det föreslagna 2 mom. nämns uttryckligen att aktier ägda av Finlands Bank eller folkpensionsanstalten inte beaktas när statens ägarandel av aktierna i bolaget räknas ut. Detta överensstämmer med 2 § 2 mom. lagen om utövande av statens delägar rätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet och med den vedertagna tolkningen vid tillämpning av lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten. I överensstämmelse med 1 kap. 3 § 3 mom. aktiebolagslagen anges vidare i 2 mom. att inte heller röstningsbegränsningar som följer av bolagsordningen eller lagen beaktas när statens röstandel räknas ut. Vid beräkningen av det sammantagna röstetalet i ett bolag beaktas inte heller de röster som hänför sig till aktier som tillhör aktiebolaget eller dess dottersamfund eller en finländsk eller utländsk stiftelse där aktiebolaget eller dess dottersamfund har bestämmande inflytande.

I 3 mom. 1 punkten utsträcks revisionsrätten till dottersamfund enligt 1 kap. 3 § aktiebolagslagen och i 2 punkten till aktiebolag där bestämmande inflytande enligt definitionen i denna lag utövas av ett eller flera aktiebolag där staten har bestämmande inflytande eller av dessa bolag och staten gemensamt. Detta motsvarar gällande bestämmelser.

19 §. *Arbetsordning och andra föreskrifter.* Bestämmelser om revisionsverkets uppgifter,

handläggningen av ärenden och förvaltningen finns för närvarande i lagen och förordningen om revision av statshushållningen. En del av bestämmelserna på förordningsnivå föreslås bli ersatta med bestämmelser på lagnivå, men det är inte ändamålsenligt att ta in dem alla i lagen. Bestämmelser om revisionsverket i anknytning till riksdagen kan inte lämpligen utfärdas genom förordning. Regeringen föreslår därför att 1 mom. skall föreskriva att närmare bestämmelser om beslutsfattandet vid revisionsverket, handläggningen av förvaltningsärenden, andra ärenden inom den interna förvaltningen och vid behov tjänstemännens uppgifter utfärdas i arbetsordningen som fastställs av revisionsverket.

I gällande bestämmelser om revisionsverket anges inga särskilda behörighetsvillkor för andra tjänster vid revisionsverket än generaldirektörstjänsten. På samma sätt som i det 8 § 2 mom. som från den 20 mars 2000 togs in i statstjänstemannalagen föreslås i 1 mom. ett stadgande om att närmare bestämmelser om examina och motsvarande särskilda behörighetsvillkor för andra tjänster än generaldirektörstjänsten kan utfärdas i arbetsordningen, om det är motiverat för skötseln av de uppgifter som hör till tjänsten. Av det föreslagna 15 § 2 mom. följer redan indirekt att minst tre av tjänstemännen vid revisionsverket skall ha avlagt juris kandidatexamen.

Revisionsverket är ett självständigt räkenskapsverk som självt sköter sin betalningsrörelse och räkenskapsföring. Enligt 26 § 1 mom. förordningen om statsbudgeten skall varje räkenskapsverk ha en ekonomistadga som det självt fastställer. Av denna anledning tas i paragrafen också in ett 2 mom. om fastställelse av en ekonomistadga.

Enligt 3 mom. utfärdar revisionsverket närmare bestämmelser om sin revisionsverksamhet och planeringen av den samt om de förfaranden som skall iaktas vid revisionen. Genom bestämmelsen klarläggs också oklarheten i tillämpningsområdet för lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (467/1999). Oklarheten har gällt frågan om huruvida lagens 6 §, som föreskriver att god revisionssed inom den offentliga förvaltningen skall iaktas, är tillämplig då en revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin företar en revision inom den externa revisionen i egenskap av tjänsteman vid revisionsverket och myn-

dighetsföreträdare. Styrelsen för OFR-föreningen antog den 22 mars 1999 en rekommendation om god revisionssed. Den svarar inte till alla delar mot revisionsverkets behov och är inte heller i övrigt tillämplig på dess verksamhet. Revisionsverket är enligt grundlagen oavhängigt och finns i anknytning till riksdagen och om dess uppgift skall bestämmas genom lag. Revisionsverket utför revisionerna i egenskap av myndighet. Ingen extern instans kan bestämma om dess verksamhet. Av detta och av den föreslagna bestämmelsen följer att, oberoende av om det är fråga om ovannämnda auktoriserade eller andra revisorer, skall de i revisionsverkets revisionsverksamhet iakttä ämbetsverkets föreskrifter gällande verksamheten.

20 §. *Ikraftträdande.* Enligt 8 § lagen om arrangemang för ikraftträdandet av Finlands grundlag (732/1999) skall lagen om revisionsverkets ställning och uppgifter träda i kraft senast den 1 januari 2000. I paragrafens 1 mom. anges detta som datum då lagen träder i kraft.

Lagen upphäver enligt 2 mom. lagen om revision av statshushållningen och lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten samt förordningen om revision av statshushållningen utfärdad med stöd av dessa lagar och polislagen.

Lagen är en allmän lag om revisionsverket och dess revisionsrätt. Den innehåller så övergripande bestämmelser som möjligt om revisionsverket. En del bestämmelser om granskningsrätten kommer dock även framgent att finnas i andra lagar, dvs. lagen om statens affärsverk, lagen om statens säkerhetsfond, lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral, partilagen, lagen om de allmänna grunderna för skötseln och tillgodogörandet av statens industriella inrättningar och lagen om interventionsfonden för jordbruket. Vissa av bestämmelserna avviker från den föreslagna allmänna lagen eller kompletterar den och vissa överensstämmer med vad den allmänna lagen bestämmer om revisionsrätten eller konstaterar revisionsverkets revisionsrätt. De bestämmelser på lagnivå där revisionsverket åläggs uppgifter utanför den externa revisionen av statsfinanserna föreslås bli ändrade i samband med denna lag. Med anledning av revisionsverkets nya ställning och omorganisering föreslås samtidigt justeringar av fram-

för allt tillämpningsområdet för vissa andra lagar.

Enligt 3 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen kräver vidtas innan lagen träder i kraft. Revisionsverkets nya administrativa ställning måste också uppmärksammas vid beredningen av 2001 års budget.

Inrättandet av tjänsten som generaldirektör för revisionsverket i anknytning till riksdagen regleras i lagen om riksdagens tjänstemän, så som i lagförslag 2 anges. Generaldirektörstjänsten skall specificeras i statsbudgeten och den kan inrättas redan från den 31 december 2000. Detta förutsätter att tjänsten tas in i statens tilläggsbudget för år 2000. När tjänsten har inrättats, kan riksdagen med stöd av den föreslagna ikraftträdelsebestämmelsen välja generaldirektör.

21 §. *Övergångsbestämmelser.* I 1 mom. ingår bestämmelser om överflyttning av tjänstemännen och tjänsterna vid revisionsverket underställt finansministeriet till tjänster eller uppgifter vid revisionsverket i anknytning till riksdagen. Anställningsvillkoren får inte försämras på grund av överflyttningen. De fastställs i övrigt i enlighet med bestämmelserna och föreskrifterna gällande riksdagens tjänstemän. Också tjänsterna vid revisionsverket, med undantag av generaldirektörstjänsten, överförs till revisionsverket i anknytning till riksdagen. Tjänsteinnehavarens samtycke till överföringen krävs inte.

I enlighet med 2 mom. dras tjänsten som generaldirektör in när lagen träder i kraft med direkt stöd av lagen. Vid revisionsverket i anknytning till riksdagen inrättas en ny generaldirektörstjänst i enlighet med vad som bestäms i lagen om riksdagens tjänstemän.

Enligt 3 mom. inrättas vid revisionsverket i anknytning till riksdagen utöver de överförda tjänsterna även andra tjänster i den omfattning som behövs för arrangemangen enligt 1 mom. Till dem kan utan ansökningsförfarande utnämnas tjänstemän vid det nuvarande revisionsverket. Bestämmelsen behövs främst för att generaldirektörstjänsten inte föreslås bli överförd på samma sätt som de övriga tjänsterna.

Förslagen leder inte till att den rättsliga ställningen för tjänstemännen vid revisionsverket försämrats i och med att revisionsverket knyts till riksdagen. Tjänstemännens ställning bestäms i enlighet med 1 mom. och så som närmare fastställs utifrån

förhandlingar i samband med överflyttningen. Det föreslagna förfarandet att överföra tjänsterna utan tjänstemännens samtycke kan inte heller anses kränka tjänstemännens rättigheter, eftersom deras anställningsvillkor inte försämrats på grund av överflyttningen.

I 4 mom. ingår bestämmelser om skötseln av det nuvarande revisionsverkets uppgifter och om överföringen till revisionsverket i anknytning till riksdagen av rättigheter och skyldigheter baserade på avtal samt av anslag som beviljats statens revisionsverk och skall överföras till revisionsverket i anknytning till riksdagen.

Enligt 5 mom. lämnar revisionsverket sin första årliga berättelse till riksdagen i september 2002. Den gäller revisionsverkets första verksamhetsår i anknytning till riksdagen, dvs. 2001.

För klarhetens skull föreskrivs i 6 mom. att vad som i gällande lagar bestäms om statens revisionsverk tillämpas på revisionsverket i anknytning till riksdagen. De bestämmelser på lagnivå som detta förslag inte upphäver eller ändrar till de delar som gäller revisionsverket förblir i kraft.

1.2. Lagen om riksdagens tjänstemän

1 §. I 2 mom. räknas ämbetsverken och inrättningarna vid riksdagen upp. Regeringen föreslår att statens revisionsverk i anknytning till riksdagen tas in i bestämmelsen.

I 3 mom. anges att lagen inte tillämpas på riksdagens justitieombudsman eller biträdande justitieombudsman. Enligt 9 § 1 mom. i den föreslagna lagen om statens revisionsverk skall på revisionsverkets generaldirektör med vissa undantag som följer av lagen i fråga tillämpas lagen om riksdagens tjänstemän.

Till följd av kravet på oavhängighet för revisionsverket måste generaldirektören ha en starkare rätt att kvarstå i tjänsten än andra tjänstemän. I 24 § lagen om riksdagens tjänstemän finns en uppräkningslista av de tjänstemän som kan sägas upp då skäl därtill föreligger. Det föreslås inte att revisionsverkets överdirektör fogas till förteckningen. Uppsägningsgrunderna för överdirektören bestäms förutom med stöd av 25 §, med stöd av lagens 23 §. Enligt dess 1 mom. kan ett tjänsteförhållande sägas upp ömsesidigt så att det upphör efter en viss uppsägningsperiod eller, om så är överenskommet, utan att någon uppsägningsperiod iakttas. I 2

mom. föreskrivs att en myndighet inte får säga upp ett tjänsteförhållande av något skäl som beror av tjänstemannen, om inte skälet är synnerligen vägande. I paragrafen räknas upp de skäl som åtminstone inte kan betraktas som sådana skäl och dessutom vissa andra skäl som inte får leda till uppsägning. Myndighetens uppsägningsrätt kan ytterligare begränsas genom avtal.

4 §. I 2 mom. anges vilka tjänster vid riksdagens ämbetsverk och inrättningar som skall specificeras i statsbudgeten. Tjänsten som generaldirektör för revisionsverket föreslås bli upptagen som en ny 3 punkt i förteckningen.

23 a §. Enligt 14 § kanslikommissionens beslut om verkställighet av lagen om riksdagens tjänstemän, utfärdat den 15 december 1994, är det den utnämmande myndigheten som säger upp tjänstemännen och upplöser deras tjänsteförhållande. När förslaget till ny arbetsordning för riksdagen (TKF 1/1999 rd) utarbetades ansågs det att ärendet skulle regleras på lagnivå. Av denna anledning föreslår regeringen att i lagen om riksdagens tjänstemän införs en ny paragraf med samma innehåll som ovannämnda paragraf.

De föreslagna ändringarna träder i kraft samtidigt som den övriga lagstiftningen om revisionsverket, dvs. den 1 januari 2001. Tjänsten som generaldirektör för det nya revisionsverket skall enligt 4 § specificeras i statsbudgeten. Inrättandet av den kräver därför budgetbehandling. Det är motiverat att det nya ämbetsverket har en ordinarie generaldirektör när det inleder sin verksamhet. Detta förutsätter att tjänsten tas in i budgeten och inrättas samt att tjänsteinnehavaren utses innan lagen träder i kraft. För att göra detta möjligt föreslås det i ikraftträdelsebestämmelsen att åtgärder för att inrätta tjänsten som generaldirektör från den 31 december 2000 får vidtas i den ordning lagen förutsätter före detta datum.

1.3. Lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder

2 a §. I 3 § 2 mom. lagen om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten åläggs aktiebolag där staten innehar aktiemajoriteten, de ministerier till vars förvaltningsområde aktiebolagen hör och statens revisionsverk att på begäran ge statsrevisorerna utredningar och handlingar gällande aktiebolagen. Efter-

som lagen föreslås bli upphävd, föreslås en ny 2 a § rörande samma sak i lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder. För att klargöra att denna rätt gäller även uppgifter som enligt lag är sekretessbelagda görs i paragrafen ett tillägg som avser detta. Den nya bestämmelsen ändrar innehållet i lagen, och namnet på lagen föreslås därför bli ändrat för att motsvara innehållet.

1.4. Lagen om statsbudgeten

25 §. *Tillämpning av lagen på riksdagens ekonomi.* I paragrafen ingår bestämmelser om tillämpningen av lagen på riksdagens ekonomi. Statens revisionsverk bör införas i 1 mom., eftersom det är ett ämbetsverk i anknytning till riksdagen.

Det föreslås att omnämmandet om att riksdagens räkenskapsstadga fastställs på förslag av talmanskonferensen slopas, eftersom bestämmelser om i vilken ordning bestämmelser gällande riksdagens verksamhet skall utfärdas finns i 34 § 3 mom. grundlagen. Enligt 73 § riksdagens arbetsordning är det nu kanslikommissionens uppgift att ta initiativ till stiftande av en räkenskapsstadga för riksdagen. Dessutom föreslås det att momentet justeras så att närmare bestämmelser också om revisionsverkets ekonomi och bokföring meddelas i räkenskapsstadgan för riksdagen, om inte något annat bestämts om dem i lag. I beaktande av det krav på oavhängighet som ställts för revisionsverket föreslås det att bestämmelser om revisionsverkets ställning som räkenskapsverk och om fastställande av dess ekonomistadga tas in i lagen om revisionsverket.

1.5. Lagen om översändande av handlingar

5 §. Eftersom revisionsrådet vid statens revisionsverk dras in, ersätts det i 1 mom. med statens revisionsverk.

1.6. Arkivlagen

1 §. I 2 mom. bestäms till vilka delar arkivlagen tillämpas vid riksdagens ämbetsverk och inrättningar. Statens revisionsverk införs bland dem.

1.7. Statstjänstemannalagen

3 §. I 1 mom. bestäms att lagen inte till-

lämpas på bland andra tjänstemännen vid riksdagens ämbetsverk och inrättningar. Eftersom enligt förslaget lagen om riksdagens tjänstemän skall tillämpas på tjänstemännen vid revisionsverket, måste också statens revisionsverk nämnas i bestämmelsen.

65 §. Enligt 2 mom. anses en tjänsteman ha avgått från statlig tjänst vid den tidpunkt då han utnämns till en tjänst vid ett ämbetsverk eller en inrättning vid riksdagen. Statens revisionsverk måste tas in i bestämmelsen.

1.8. Lagen om grunderna för avgifter till staten

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* I 3 mom. utsträcks lagens tillämpningsområde till bland annat riksdagens ämbetsverk och inrättningar. Statens revisionsverk föreslås bli införd i bestämmelsen.

10 §. *Särskilda ämbetsverk och inrättningar.* I paragrafen räknas de ämbetsverk och inrättningar upp som själva bestämmer sina avgifter. Statens revisionsverk föreslås bli upptaget på listan.

1.9. Lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar

2 §. *Tillämpningsområde.* Enligt 2 mom. tillämpas lagen inte i bl.a. riksdagens, statsrevisorernas eller riksdagens ombudsmans kansli. Statens revisionsverk föreslås bli införd i förteckningen.

1.10. Lagen om statsgarantifonden

10 §. *Revision.* I paragrafen bestäms om förordnande av revisorer för fonden. En revisor skall utses på framställning av statens revisionsverk. Regeringen föreslår att detta förfarande frångås. Då revisionsverket är knutet till riksdagen bör det inte ha sådana administrativa uppgifter. Eftersom fonden dessutom hör till dem som revisionsverket granskar, är förfarandet inte i samklang med kravet på oavhängighet för revisionsverket.

Enligt bestämmelsen skall en av revisorerna vara godkänd av Centralhandelskammaren. Med hänsyn till att examen för revisorer inom den offentliga förvaltningen (OFR-revisorer) har införts just med tanke på den sakkunskap som krävs för revision av den offentliga sektorn föreslås att bestämmelsen samtidigt justeras för att även OFR-revisorer

skall kunna komma i fråga som auktoriserade revisorer enligt bestämmelsen.

Utgångspunkten i många andra bestämmelser om revision av offentligrättsliga samfund, fonder, inrättningar m.m. är att endast revisorer som har avlagt handelsskammarinstitutionens examen (CGR- och GRM-revisorer) kan komma i fråga som auktoriserade revisorer. Också dessa bestämmelser bör i något annat sammanhang justeras och göras sinsemellan konsekventa så att även OFR-revisorer kan komma i fråga vid sidan av eller som ett alternativ till CGR- och GRM-revisorer.

1.11. Lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond

2 b §. Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsättning av revisorer för fonden. Den ena revisorn skall ha utsetts av revisionsverket. Regeringen föreslår på samma grunder som i fråga om statens säkerhetsfond att förfarandet frångås. Samtidigt föreslås att en OFR-revisor skall utses i stället för den som revisionsverket tidigare utsett.

1.12. Lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke

3 §. *Granskning och övervakning.* I lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke (958/1997) utses Finlands Standardiseringsförbund SFS r.f. till behörigt nationellt organ för handläggning av miljömärkesfrågor. Enligt 3 § har vederbörande ministerium och statens revisionsverk rätt att granska och övervaka SFS r.f.s verksamhet som behörigt organ. Innan 1998 års lagändring (890/1998) trädde i kraft var aktiebolaget SFS-Sertifiointi Oy behörigt organ. Samma gransknings- och övervakningsbestämmelse gällde det. Aktiebolaget var ett privaträttsligt bolag medan SFS r.f. är en privaträttslig förening.

Eftersom det inte är fråga om en uppgift inom revisionen av statsfinanserna som hör till revisionsverket på grundval av grundlagen eller den föreslagna lagen om statens revisionsverk, föreslår regeringen att revisionsverket skall strykas i paragrafen. I den mån föreningen får statsbidrag eller något annat statligt stöd får den granskas med stöd av 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om statens revisionsverk.

1.13. Folkpensionslagen

54 §. Enligt 1 mom. 2 punkten skall folkpensionsanstaltens fullmäktige utse erforderligt antal revisorer, av vilka en bör vara tjänsteinnehavare vid statens revisionsverk. Denna revisionsuppgift ingår inte i den externa revision som enligt 90 § 2 mom. grundlagen hör till revisionsverkets uppgifter och sålunda inte heller i revisionsverkets myndighetsuppgifter som med stöd av bestämmelsen skall fastställas i lag. Revisorerna vid folkpensionsanstalten utgör en del av anstaltens verksamhetssystem. Fullmäktige som riksdagen har valt utövar tillsyn över folkpensionsanstaltens förvaltning och verksamhet. Sett utifrån revisionsverkets oavhängighet har arrangemanget ytterligare vissa beaktansvärda aspekter. Också regeringen har en betydande kompetens i frågor gällande folkpensionsanstalten. Trots att folkpensionsanstalten inte hör till dem som granskas av statens organ för extern revision, är finansieringen av dess verksamhet sammankopplad med statsbudgeten och som verkställare av ett stort antal statsfinansiellt betydande socialsäkerhetsförmåner står den i sin verksamhet i direkt förbindelse med den verkställande maktens uppgifter inom systemet med socialsäkerhetsförmåner. Dessutom har revisionsverket enligt 4 § 3 mom. i den föreslagna lagen om statens revisionsverk rätt att få upplysningar av bland andra folkpensionsanstalten. Anstalten svarar också för vissa nationella verkställighetsuppgifter i anslutning till EG:s strukturfonder. Revisionsverket skall på grundval av en speciallag granska överföringar av medel mellan EG och Finland.

Regeringen föreslår därför att 2 mom. ändras genom att bestämmelsen om att en tjänsteinnehavare vid revisionsverket skall utses till revisor vid folkpensionsanstalten stryks. Efter lagändringen behandlas val av tjänstemän vid revisionsverket till revisorer vid folkpensionsanstalten utifrån bestämmelserna och föreskrifterna om jäv och om riksdagens bisysslor på samma sätt som alla andra bisysslor. Kravet på oavhängighet för revisionsverket vägs dessutom in i sammanhanget.

2. Ikraftträdande

Enligt 8 § lagen om arrangemang för ikraftträdandet av Finlands grundlag utfärdas närmare bestämmelser om revisionsverkets

ställning och uppgifter genom en lag som träder i kraft senast den 1 januari 2001. Regeringen föreslår detta datum med hänsyn till den tid som de personella och praktiska arrangemangen kräver. Det är även lämpligt för anslagsbudgeteringen och bokföringen att ikraftträdandet äger rum i början av räkenskapsåret. Inrättandet av tjänsten som generaldirektör vid det nya ämbetsverket utgör dock ett undantag. Denna tjänst skall specificeras i statsbudgeten. För att tjänsten skall kunna inrättas och tillsättas innan det nya ämbetsverket inleder sin verksamhet utgår regeringen från att generaldirektörstjänsten kan inrättas från den 31 december 2000.

3. Lagstiftningsordning

Regeringen utgår i sin proposition från 90 § 2 och 3 mom. grundlagen och 8 § lagen om arrangemang för ikraftträdandet av Finlands grundlag.

I 90 § 2 mom. grundlagen förutsätts att revisionsverket finns i anknytning till riksdagen och att det är oavhängigt. En trovärdig oavhängighet förutsätter både administrativ och funktionell oavhängighet i förhållande till såväl dem som skall granskas som utomstående intressen. Vid bedömningen av frågan måste olika faktorer och deras sammantagna effekt vägas in. Enligt regeringen kan de föreslagna arrangemangen gällande revisionsverkets organisation och verksamhet samt förhållandet mellan revisionsverket och riksdagen anses uppfylla det grundlagsfästa kravet på oavhängighet och genomföra revisionsverkets anknytning till riksdagen.

På grundval av 3 § 2 mom. i lagen om statens revisionsverk kan granskningar hos en privatperson på hemfridsskyddat område utföras utan hans eller hennes samtycke endast om det är nödvändigt för att utreda omständigheterna i 2 § 1 mom. 3 punkten. Enligt 10 § 1 mom. grundlagen är vars och ens hemfrid tryggad. Enligt 3 mom. kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. Revisionsverket syftar i sin verksamhet sällan primärt till någotdera av dessa mål.

Grundlagsutskottet påpekade i ett utlåtande (GrUU 27/1998 rd — RP 121/1998 rd) att skyddet för de grundläggande fri- och rättig-

heterna inte alltid kan förlora sin betydelse som juridisk fråga enbart för att det i någon lag föreskrivs att en åtgärd kräver samtycke av den berörda. Utskottet betonade att det väsentliga är vad som i en viss situation kan betraktas som juridiskt relevant samtycke. I det fall som avses i 2 mom. kan samtycke vägras utan att detta leder till förlust av förmånen i fråga eller direkt till andra skadliga följder för den sökande. Att utföra en granskning hos en privatperson på hemfridskyddat område med den granskades samtycke kan sålunda inte anses kränka skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna.

På basis av de allmänna principerna för tolkning av de grundläggande fri- och rättigheterna har inskränkningar i dem ansetts möjliga förutom genom lagförbehållen i bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna under vissa förutsättningar även genom lag. Grundlagsutskottet lade i ett betänkande (GrUB 25/1994 rd — RP 309/1993 rd) fram exempel på vissa krav som allmänna inskränkningar bör uppfylla. Inskränkningarna skall bland annat ha en acceptabel grund, de skall vara nödvändiga för att uppnå ett godtagbart syfte, noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade och de skall vara förenliga med kravet på proportionalitet. Inskränkningarna skall vara dikterade av ett tungt vägande samhälleligt skäl och de får inte gå längre än vad som kan motiveras med hänsyn till hur viktigt det bakomliggande samhälleliga intresset skall anses vara i förhållande till det rättsobjekt som avses bli inskränkt.

Revisionsverksamheten är ett viktigt allmänt intresse. Verksamheten vid statens revisionsverk grundar sig på grundlagen. Om inga undantag gällande revisionsverksamheten kan göras i hemfriden som grundläggande fri- och rättighet är resultatet av bestämmelsen i grundlagen att det är omöjligt för revisionsverket att i alla situationer utföra sitt uppdrag så att lagligheten och ändamålsenligheten i skötseln av statsfinanserna kan säkerställas. Läget är betänkligt också utifrån principen att alla som granskas skall behandlas lika. Frågans betydelse framhävs ytterligare av att den grundläggande

fri- och rättigheten även kringsskräver förvaltningsmyndigheternas verksamhetsmöjligheter.

Allt detta plus det faktum att 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om statens revisionsverk klart anger vilka omständigheter granskningen får gälla och att granskning utförs på hemfridsskyddat område endast om det är nödvändigt för utredningen av dessa omständigheter gör att 3 § 2 mom. inte kan anses inskränka hemfriden som grundläggande fri- och rättighet mer än att avsikten med de grundläggande fri- och rättigheterna fortfarande uppfylls och syftena med granskningsverksamheten nås. Dessutom bör det beaktas att revisionsverket tjänstemän handlar under tjänsteansvar. Revisionsverket har inte heller rätt att själv tillgripa tvångsmedel för att få tillträde till lokaler utan måste vid behov förlita sig på handräckning av polisen.

I 90 § 3 mom. grundlagen finns bestämmelser om revisionsverkets rätt att av myndigheter och andra som de övervakar få de upplysningar de behöver för att sköta sitt uppdrag. Syftet med bestämmelsen är att se till att granskningsuppgiften sköts effektivt. Dess formulering och syfte ger vid handen att revisionsverkets rätt att få information redan på basis av grundlagen gäller alla dem som får granskas, oberoende av om den som innehar de upplysningar revisionsverket behöver just då själv är föremål för granskning eller inte. Denna tolkning ligger bakom 4 § 1 mom. lagförslaget om statens revisionsverk, som innehåller bestämmelser om revisionsverkets rätt att få upplysningar.

Regeringen anser att den föreslagna lagen om statens revisionsverk och övriga ovan nämnda lagar kan behandlas i den ordning 72 § grundlagen bestämmer. Eftersom ovanstående punkter i propositionen innehåller ställningstaganden och frågor gällande tillämpningen av 90 § 2 och 3 mom. och 10 § grundlagen, anser dock regeringen det önskvärt att riksdagen begär utlåtande om propositionen av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som ovan anförts föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om statens revisionsverk**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.**Ställning, uppgifter och granskningsrätt****1 §***Ställning och uppgifter*

I anknytning till riksdagen finns statens revisionsverk (*revisionsverket*), som är oavhängigt.

Revisionsverket har till uppgift att granska lagligheten av och ändamålsenligheten i statsfinanserna samt iakttagandet av statsbudgeten. Till revisionsverkets uppgifter hör inte granskning av riksdagens ekonomi, de fonder som står under riksdagens garanti, Finlands Bank eller folkpensionsanstalten.

Om revisionsverkets rätt att granska överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna bestäms särskilt.

2 §*Granskningsrätt*

Revisionsverket har rätt att granska

1) statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk, affärsverkskoncerner och fonder,

2) bolag i vilka staten har bestämmande inflytande och andra i 18 § avsedda bolag i synnerhet för att utreda hur staten har utövat ägarstyrning och delägar rätt,

3) kommuner, samkommuner, stiftelser samt andra samfund och juridiska personer samt privatpersoner, som fått medel eller andra ekonomiska understöd eller förmåner av staten, för att utreda om de uppgifter som utgör grund för erhållandet av medel eller andra ekonomiska understöd eller förmåner är riktiga, om de villkor som ställs i beslutet om beviljande har iakttagits och om medlen eller de andra ekonomiska understöden eller förmånerna har använts till det ändamål för vilket de beviljats,

4) samfund och andra juridiska personer som av staten fått tillstånd att för ett visst ändamål skaffa medel som skall användas eller fördelas vidare av statliga myndigheter,

5) kreditinstitut och andra samfund, som sköter statens betalningsrörelse, för att utreda hur statens betalningsrörelse sköts liksom sådana andra samfund och juridiska personer som anförtrots andra uppgifter som gäller förvaltning av statens medel eller egendom eller statens bokföring för att utreda hur de sköts, samt

6) till andra hörande medel som disponeras av statliga myndigheter och för vilka staten ansvarar.

Vad som i 1 mom. 3 punkten bestäms om mottagare av statligt understöd och annan finansiering gäller i tillämpliga delar även den som förmedlar medel och den i vars bruk mottagaren överfört dessa medel.

Granskningsrätt föreligger dock inte till den del en privatperson har fått medel eller andra ekonomiska understöd eller förmåner för sina egna personliga behov eller sin familjs behov eller direkt stöd för sitt hushåll.

3 §*Granskning*

Granskning utförs utgående från en granskningsplan som fastställs av revisionsverket.

Revisionsverket har rätt att utföra granskningar i de i 2 § nämnda revisionsobjektens lokaler och revisionsobjekten är skyldiga att vid behov bistå den som utför granskningen. Granskning hos en privatperson som befinner sig på ett hemfridsskyddat område kan utföras utan personens samtycke endast om granskningen är nödvändig för att de omständigheter som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten skall kunna klarläggas.

För granskningarna kan revisionsverket anlita sakkunniga.

4 §*Rätten att få sekretessbelagda uppgifter*

Revisionsverket har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheter och andra i 2 § avsedda objekt utan dröjs-

mål få de handlingar, utredningar och andra uppgifter som det behöver för att kunna sköta sitt uppdrag.

Revisionsobjektet har inte rätt att kräva betalning av revisionsverket för kopior av handlingar eller utlämnande av handlingar i form av utskrifter eller med hjälp av teknisk anslutning eller annars i elektronisk form eller på något därmed jämförbart sätt.

Revisionsverket har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av revisionsobjektets revisor utan dröjsmål få alla de för granskningen nödvändiga avskrifter och upptagningar samt andra handlingar och uppgifter som avser revisionsobjektet och som revisorn förfogar över liksom avskrifter av revisorns promemorior, protokoll och andra handlingar som upprättats i samband med revision och som gäller revisionsobjektets verksamhet.

Dessutom har revisionsverket utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av Finlands Bank och folkpensionsanstalten få de utredningar och andra uppgifter som det behöver för sin verksamhet.

5 §

Granskningsberättelse

Revisionsverket sänder granskningsberättelsen för kännedom och behövliga åtgärder till revisionsobjektet och det ministerium till vars verksamhetsområde revisionsobjektet hör samt för kännedom till statsrevisorerna och finansministeriet. Revisionsobjektet och det ministerium till vars verksamhetsområde revisionsobjektet hör skall meddela revisionsverket vilka åtgärder som vidtagits med anledning av anmärkningarna i granskningsberättelsen.

Sekretessbestämmelserna hindrar inte att granskningsberättelsen lämnas ut till den granskade myndigheten och de andra i 1 mom. avsedda myndigheterna. Till andra revisionsobjekt än myndigheter kan sekretessbelagda uppgifter lämnas ut till den del dessa med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) eller någon annan lag har rätt till de uppgifter som ingår i berättelsen. Revisionsverket kan också lämna ut sekretessbelagda handlingar och andra uppgifter som fått vid granskningen till dessa myndigheter och behörigt riksdagsutskott, om det är nödvändigt för att de åtgärder som iakttagelserna förutsätter

skall kunna vidtas eller i övrigt motiverat med tanke på skötseln av deras uppgifter.

6 §

Berättelser till riksdagen

Revisionsverket lämnar årligen före utgången av september en berättelse om sin verksamhet till riksdagen och vid behov särskilda berättelser.

Behörigt riksdagsutskott har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av revisionsverket få de uppgifter om granskningsverksamheten som behövs för behandlingen av berättelserna.

2 kap.

Förvaltning

7 §

Revisionsverkets generaldirektör

Revisionsverkets verksamhet leds av generaldirektören, som avgör de ärenden vid revisionsverket som inte enligt 15 § avgörs av vitesnämnden eller om vilka inte något annat bestäms i verkets arbetsordning. Avgörandet av ett ärende som gäller berättelsen till riksdagen eller revisionsverkets budgetförslag eller något annat för revisionsverkets verksamhet betydande ärende får inte överföras på någon annan tjänsteman.

Generaldirektören kan förbehålla sig rätten att fatta beslut i ett ärende som får avgöras av en tjänsteman enligt arbetsordningen.

8 §

Delegation

Inom revisionsverket finns en delegation vars uppgift är att upprätthålla och utveckla revisionsverkets kontakter till olika samarbetsparter, ta initiativ i syfte att utveckla revisionsverksamheten samt följa revisionsverksamhetens inriktning, resultat och funktionsduglighet med hänsyn till olika styrinstanser. Ordförande för delegationen är generaldirektören.

Till medlemmar av delegationen kallar revisionsverket för högst tre år i sänder representanter för de centrala styrinstanserna inom statsekonomin samt sakkunniga i fi-

nansförvaltning och offentlig ekonomi. Revisionsverkets personal väljer inom sig en delegationsmedlem för högst tre år.

3 kap.

Tjänstemän och tjänster

9 §

Tjänstemännens ställning

Bestämmelserna i lagen om riksdagens tjänstemän (1373/1994) gäller, med de undantag som anges nedan i denna lag, tjänstemännen och tjänsterna vid revisionsverket.

Revisionsverket ingår med tjänstemännen ett sådant skriftligt avtal om anställningsvillkoren som avses i 42 § lagen om riksdagens tjänstemän. Avtalet med generaldirektören ingås av riksdagens kanslikommission.

10 §

Val av generaldirektör samt mandattid och behörighetsvillkor för generaldirektören

Riksdagen väljer generaldirektör för revisionsverket. Närmare bestämmelser om valet finns i riksdagens arbetsordning (40/2000).

Behörighetsvillkor för generaldirektören är för tjänsten lämplig högre högskoleexamen, god förtrogethet med offentlig ekonomi och statsförvaltningen samt i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap.

Om generaldirektörens ställföreträdare och tjänstledighet beslutar riksdagens kanslikommission.

11 §

Inrättande, indragning och ändring av tjänster

Tjänsterna vid revisionsverket, förutom tjänsten som generaldirektör, inrättas, dras in och ändras genom beslut av revisionsverket.

12 §

Utnämning av tjänstemän samt vissa frågor gällande personaladministrationen

Revisionsverket utnämner med undantag av generaldirektören de övriga tjänstemän-

nen vid revisionsverket, beviljar dem tjänstledighet, säger upp eller upplöser deras tjänsteförhållande, avstänger dem från tjänsteutövningen, tilldelar dem varningar och permitterar dem.

4 kap.

Förfarande

13 §

Förvaltningsförfarande

På handläggning av förvaltningsärenden och på jäv för tjänsteman i granskningsverksamheten tillämpas bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

14 §

Handräckning

Vid utförande av sitt uppdrag har revisionsverket rätt att avgiftsfritt få handräckning av andra myndigheter.

15 §

Vite

Revisionsverket kan förelägga vite för att förstärka de förpliktelser som anges i 4 § samt för att bokföringen försätts i reviderbart skick. Vitet utdöms av vitesnämnden.

Verkets generaldirektör är ordförande för vitesnämnden och medlemmar är tre vid revisionsverket anställda tjänstemän som avlagt juris kandidatexamen och som utses av generaldirektören för tre år.

Föreläggandet och utdömandet av vite får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

16 §

Anmälan om missbruk

Statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder skall utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan dröjsmål underrätta revisionsverket om sådant missbruk i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för.

17 §

Anmälan om brott och lämnande av sekretessbelagda uppgifter

Statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder skall göra anmälan om brott när det gäller sådana brott i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för. Anmälan om brott behöver inte göras, om gärningen med beaktande av omständigheterna kan anses vara ringa.

Revisionsverket skall göra anmälan om brott när det gäller sådana brott som det i sin revisionsverksamhet konstaterar i statliga myndigheters, inrättnings, affärsverks och fonders verksamhet och som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för, om revisionsobjektet inte själv har gjort anmälan om brott. Revisionsverket behöver inte göra någon anmälan, om gärningen med beaktande av omständigheterna kan anses vara ringa.

När det gäller utredning av sådana brott i statliga myndigheters, inrättnings, affärsverks och fonders verksamhet som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för får uppgifter som den statliga myndighet och inrättning, det statliga affärsverk och den statliga fond som saken gäller samt revisionsverket erhållit i samband med skötseln av sitt uppdrag utan hinder av sekretessbestämmelserna lämnas ut till förundersökningsmyndigheterna, polismyndigheterna och andra undersökningsmyndigheter samt åklagarmyndigheterna.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

18 §

Bolag där staten har bestämmande inflytande

Med bolag där staten har bestämmande inflytande avses i denna lag aktiebolag i vilka staten har

1) mer än hälften av det röstetal som samtliga aktier medför och röstmajoriteten grundar sig på ägande, bolagsordningen eller annat avtal, eller

2) rätt att utse flertalet av medlemmarna i

aktiebolagets styrelse eller förvaltningsråd och utnämningsrätten grundar sig på samma omständigheter som den röstmajoritet som avses i 1 punkten.

När statens röstandel, som avses ovan i 1 mom., räknas ut, beaktas inte de aktier som ägs av Finlands Bank eller folkpensionsanstalten. När statens röstandel räknas ut, beaktas inte heller röstningsbegränsning enligt av lag eller bolagsordningen. När ett aktiebolags sammanlagda röstetal beräknas, beaktas inte röster som hänför sig till sådana aktier som tillhör aktiebolaget eller dess dottersamfund eller en inhemsk eller utländsk stiftelse där aktiebolaget eller dess dottersamfund har bestämmande inflytande på det sätt som anges i denna paragraf.

De bestämmelser i denna lag som gäller bolag i vilka staten har bestämmande inflytande tillämpas också på

1) dottersamfund enligt 1 kap. 3 § lagen om aktiebolag (734/1978) till ett aktiebolag i vilket staten har bestämmande inflytande, och

2) aktiebolag i vilka ett sådant bestämmande inflytande som avses ovan innehas av aktiebolag i vilka staten har bestämmande inflytande eller av sådana bolag och staten tillsammans.

19 §

Arbetsordning och andra föreskrifter

Närmare bestämmelser om beslutsfattandet vid revisionsverket, handläggningen av förvaltningsärenden, andra ärenden inom den interna förvaltningen och vid behov tjänstemännens uppgifter utfärdas i arbetsordningen som fastställs av revisionsverket. Arbetsordningen kan också innehålla närmare bestämmelser om de examina och andra motsvarande särskilda behörighetsvillkor som krävs för andra tjänster än tjänsten som generaldirektör, om det med tanke på skötseln av de uppgifter som hör till tjänsten är motiverat.

Revisionsverket ansvarar som ett räkenskapsverk för sin betalningsrörelse och sin bokföring och fastställer en egen ekonomistadga.

Revisionsverket utfärdar närmare bestämmelser gällande sin granskningsverksamhet och planeringen av den samt de förfaranden som skall iakttas vid granskningarna.

20 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Genom denna lag upphävs lagen den 23 december 1947 om revision av statshushållningen (967/1947), lagen den 23 december 1947 om granskning av sådana aktiebolags verksamhet, i vilka staten innehar aktiemajoriteten (968/1947) och förordningen den 19 mars 1993 om revision av statshushållningen (267/1993) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

21 §

Övergångsbestämmelser

Tjänsterna, förutom tjänsten som generaldirektör, och tjänstemännen vid statens revisionsverk enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft förflyttas till revisionsverket som finns i anknytning till riksdagen. För överföring av en tjänst behövs inte tjänstemannens samtycke. Anställningsvillkoren för en tjänsteman får inte försämrats på grund av överflyttningen.

Med avvikelse från bestämmelserna i 4 § 2 mom. statstjänstemannalagen (750/1994)

dras den nuvarande generaldirektörstjänsten in när denna lag träder i kraft.

Dessutom inrättas vid revisionsverket som finns i anknytning till riksdagen andra tjänster i den omfattning som behövs för att arrangemangen enligt 1 mom. skall kunna genomföras. Dessa tjänster kan, när de besätts för första gången, besättas med anställda vid det nuvarande statens revisionsverk utan att tjänsterna ledigförklaras.

Revisionsverket som finns i anknytning till riksdagen sköter de bokföringsuppgifter som gäller verksamheten för år 2000 och som ankommit på statens revisionsverk i egenskap av räkenskapsverk samt svarar för skötseln av de ärenden som är under behandling vid revisionsverket när lagen träder i kraft. De anslag i statsbudgeten som beviljats för verksamheten vid statens revisionsverk och som skall överföras till år 2001 liksom även de på avtal baserade rättigheter och skyldigheter som hör till revisionsverket övergår, när denna lag träder i kraft, till revisionsverket som finns i anknytning till riksdagen.

Revisionsverket lämnar sin första årliga berättelse till riksdagen före utgången av september 2002.

Vad som någon annanstans i lag bestäms om statens revisionsverk enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas efter att denna lag har trätt i kraft på revisionsverket som finns i anknytning till riksdagen.

2.

Lag**om ändring av lagen om riksdagens tjänstemän**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 december 1994 om riksdagens tjänstemän (1373/1994) 1 § 2 mom. och 4 § 2 mom., sådana de lyder i lag 743/1996, samt
fogas till lagen en ny 23 a § som följer:

1 §

Ämbetsverk och inrättningar vid riksdagen är riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli och

Riksdagsbiblioteket samt statens revisionsverk som finns i anknytning till riksdagen (ämbetsverk).

4 §

Följande tjänster samt tjänster som till tjänsteställningen motsvarar dem eller är högre får inte inrättas, indras eller tjänstebestämmningen ändras, om inte varje särskild tjänst blivit specificerad i statsbudgeten:

1) vid riksdagens kansli: tjänsterna som riksdagens generalsekreterare, riksdagens biträdande generalsekreterare, riksdagens förvaltningsdirektör, riksdagens lagstiftningsdirektör, direktör för internationella enheten, äldre riksdagssekreterare, utskottsråd och byråchef,

2) vid statsrevisorernas kansli: tjänsterna som inspektionsråd,

3) vid statens revisionsverk: tjänsten som generaldirektör,

4) vid riksdagens justitieombudsmans kansli: tjänsterna som kanslichef och referendarieråd, samt

5) vid Riksdagsbiblioteket: överbibliotekarietjänsten.

23 a §

En tjänsteman sägs upp och ett tjänsteförhållande upplöses av den utnämmande myndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Åtgärder för inrättande av tjänsten som generaldirektör för statens revisionsverk från den 31 december 2000 i den ordning som 4 § 2 mom. förutsätter kan dock vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 1 juli 1988 om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder (630/1988) lagens rubrik och fogas till lagen en ny 2 a § som följer:

Lag

om vissa rättigheter för statsrevisorerna att utföra granskningar och få upplysningar

2 a §

Ett sådant bolag som avses i 18 § lagen om statens revisionsverk (/2000) samt det ministerium till vars förvaltningsområde bolaget hör liksom statens revisionsverk är

utan hinder av den lagbestämda sekretessplikten skyldiga att ge statsrevisorerna de handlingar, utredningar och andra upplysningar som gäller bolaget och som revisorerna begärt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

4.

Lag

om ändring av 25 § lagen om statsbudgeten

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 13 maj 1988 om statsbudgeten (423/1988) 25 § som följer:

25 §

Tillämpning av lagen på riksdagens ekonomi

Bestämmelserna i denna lag skall i tillämpliga delar också iakttas när det gäller riksdagens och statens revisionsverks ekonomi. Om överskridning av förslagsanslag i fråga om deras anslag beslutar dock riksdagens kanslikommission, som också bevil-

jar tillstånd som avses i 19 § 1 mom. och 20 §.

Närmare bestämmelser om riksdagens och statens revisionsverks ekonomi och bokföring meddelas i räkenskapsstadgan för riksdagen, om något annat inte bestäms för revisionsverkets del genom lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

5.

Lag

om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 februari 1954 om översändande av handlingar (74/1954) 5 § 1 mom., sådant det lyder i lag 437/1999, som följer:

5 §

Vad som i denna lag bestäms om statens förvaltningsmyndigheter tillämpas även på regeringen, högsta förvaltningsdomstolen, förvaltningsdomstolarna, försäkringsdomstolen och, då ändring söks i försäkringsdom-

stolens utslag, på högsta domstolen, samt på statens revisionsverk och på de kommunala förvaltningsmyndigheterna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

6.

Lag

om ändring av 1 § arkivlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i arkivlagen av den 23 september 1994 (831/1994) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 746/1996, som följer:

1 §

På riksdagen, statsrevisorernas kansli, statens revisionsverk, riksdagens justitieombudsmans kansli och Riksdagsbiblioteket

tillämpas dock endast 6 och 7 § samt 8 § 1 och 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

7.

Lag

om ändring av 3 och 65 § statstjänstemannalagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 3 § 1 mom. och 65 § 2 mom., sådana de lyder i lag 747/1996, som följer:

3 §

Denna lag tillämpas inte på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman, inte heller på tjänstemännen vid riksdagens kansli, republikens presidents kansli, statsrevisorernas kansli, statens revisionsverk, riksdagens justitieombudsmans kansli eller vid Riksdagsbiblioteket eller på Finlands Banks och folkpensionsanstaltens tjänstemän och funktionärer, om inte något annat bestäms genom lag.

65 §

En tjänsteman anses likaså ha avgått från statlig tjänst vid den tidpunkt då han utnämns till en tjänst vid riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli, statens revisionsverk, riksdagens justitieombudsmans kansli eller Riksdagsbiblioteket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

8.

Lag

om ändring av 1 och 10 § lagen om grunderna för avgifter till staten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 februari 1992 om grunderna för avgifter till staten (150/1992) 1 § 3 mom. och 10 §, sådana de lyder i lag 749/1996, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

kansli samt, i fråga om riksdagen, riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli och Riksdagsbiblioteket liksom statens revisionsverk.

Lagen gäller också republikens presidents

10 §

Särskilda ämbetsverk och inrättningar

Riksdagens kansli, republikens presidents kansli, statsrevisorernas kansli och riksdagens justitieombudsmans kansli, Riksdags-

biblioteket, statens revisionsverk, justiekanslersämbetet samt Finlands Bank och folkpensionsanstalten bestämmer själva sina avgifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

9.

Lag**om ändring av 2 § lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 juli 1988 om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988) 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 748/1996, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

i statens revisionsverk, Riksdagsbiblioteket, Finlands Bank och folkpensionsanstalten. Bestämmelserna i 15 a § tillämpas inte på republikens presidents verksamhet.

Lagen tillämpas varken i riksdagens, republikens presidents, statsrevisorernas eller riksdagens justitieombudsmans kanslier eller

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

10.

Lag**om ändring av 10 § lagen om statsgarantifonden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 juni 1998 om statsgarantifonden (444/1998) 10 § som följer:

10 §

Revision

erna skall vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor eller revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin.

Revision av fondens konton och förvaltning utförs av revisorer som utses av handels- och industriministeriet. En av reviso-

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

11.

Lag**om ändring av 2 b § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 16 december 1966 om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966) 2 b §, sådan den lyder i lag 1046/1996, som följer:

2 b § Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter årligen för granskning av fondens förvaltning och räkenskaper två revisorer, av vilka den ena skall vara revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin och den	andra en av Centralhandelskammaren godkänd revisor. _____ Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
--	---

12.

Lag**om ändring av 3 § lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 oktober 1997 om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke (958/1997) 3 §, sådan den lyder i lag 890/1998, som följer:

3 § <i>Granskning och övervakning</i> Miljöministeriet har rätt att granska och övervaka Finlands Standardiseringsförbund	SFS r.f.:s verksamhet som behörigt organ. _____ Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
--	---

13.

Lag**om ändring av 54 § folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 54 § 1 mom. som följer:

54 § På fullmäktige ankommer 1) att övervaka pensionsanstaltens förvaltning och verksamhet, 2) att utse ett erforderligt antal revisorer och revisorssuppleanter samt fastställa in-	struktion för dem, 3) att fastställa pensionsanstaltens bokslut samt att besluta om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och förstärkta styrelsen, samt 4) att fatta beslut i de övriga ärenden som
--	---

enligt bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall avgöras av dem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Helsingfors den 12 maj 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Suvi-Anne Siimes

2.

Lag

om ändring av lagen om riksdagens tjänstemän

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 december 1994 om riksdagens tjänstemän (1373/1994) 1 § 2 mom.
och 4 § 2 mom., sådana de lyder i lag 743/1996, samt
fogas till lagen en ny 23 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Ämbetsverk och inrättningar vid riksdagen
är riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli,
riksdagens justitieombudsmans kansli samt
Riksdagsbiblioteket (*ämbetsverk*).

Ämbetsverk och inrättningar vid riksdagen
är riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli,
riksdagens justitieombudsmans kansli *och*
Riksdagsbiblioteket *samt statens revisions-*
verk som finns i anknytning till riksdagen
(ämbetsverk).

4 §

Följande tjänster samt tjänster som till
tjänsteställningen motsvarar dem eller är
högre får inte inrättas, indras eller tjänstebe-
nämningen ändras, om inte varje särskild
tjänst blivit specificerad i statsbudgeten:

1) vid riksdagens kansli: tjänsterna som
riksdagens generalsekreterare, riksdagens
biträdande generalsekreterare, riksdagens
förvaltningsdirektör, riksdagens lagstiftnings-
direktör, direktör för internationella enheten,
äldre riksdagssekreterare, utskottsråd och
byråchef,

2) vid statsrevisorernas kansli: tjänsterna
som inspektionsråd,

3) vid riksdagens justitieombudsmans
kansli: tjänsterna som kanslichef och refe-
rendarieråd, samt

4) vid Riksdagsbiblioteket: överbiblio-
tekarietjänsten.

Följande tjänster samt tjänster som till
tjänsteställningen motsvarar dem eller är
högre får inte inrättas, indras eller tjänstebe-
nämningen ändras, om inte varje särskild
tjänst blivit specificerad i statsbudgeten:

1) vid riksdagens kansli: tjänsterna som
riksdagens generalsekreterare, riksdagens
biträdande generalsekreterare, riksdagens
förvaltningsdirektör, riksdagens lagstiftnings-
direktör, direktör för internationella enheten,
äldre riksdagssekreterare, utskottsråd och
byråchef,

2) vid statsrevisorernas kansli: tjänsterna
som inspektionsråd,

3) *vid statens revisionsverk: tjänsten som*
generaldirektör,

4) vid riksdagens justitieombudsmans
kansli: tjänsterna som kanslichef och refe-
rendarieråd, samt

5) vid Riksdagsbiblioteket: överbiblio-
tekarietjänsten.

23 a §

*En tjänsteman sägs upp och ett tjänsteför-
hållande upplöses av den utnämmande myn-
digheten.*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Åtgärder för inrättande av tjänsten som generaldirektör för statens revisionsverk från den 31 december 2000 i den ordning som 4 § 2 mom. förutsätter kan dock vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av lagen om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 juli 1988 om rätt för statsrevisorerna att granska vissa statliga stödåtgärder (630/1988) lagens rubrik och
fogas till lagen en ny 2 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse***Lag****Lag**

**om ändring av lagen om rätt för
statsrevisorerna att granska vissa statliga
stödåtgärder**

**om vissa rättigheter för statsrevisorerna att
utföra granskningar och få upplysningar**

2 a §

Ett sådant bolag som avses i 18 § lagen om statens revisionsverk (12000) samt det ministerium till vars förvaltningsområde bolaget hör liksom statens revisionsverk är utan hinder av den lagbestämda sekretessplikten skyldiga att ge statsrevisorerna de handlingar, utredningar och andra upplysningar som gäller bolaget och som revisorerna begärt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

4.

Lag

om ändring av 25 § lagen om statsbudgeten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 maj 1988 om statsbudgeten (423/1988) 25 § som följer:

Gällande lydelse

25 §

Tillämpning av lagen på riksdagens ekonomi

Stadgandena i denna lag skall i tillämpliga delar också iakttas när det gäller riksdagens ekonomi. Om överskridning av förslagsanslag i fråga om riksdagens anslag beslutar dock riksdagens kanslikommission, som också beviljar tillstånd som avses i 19 § 1 mom. och 20 §.

Närmare bestämmelser om riksdagens ekonomi och bokföring utfärdas i riksdagens räkenskapsstadga som riksdagen fastställer på förslag av talmanskonferensen.

Föreslagen lydelse

25 §

Tillämpning av lagen på riksdagens ekonomi

Bestämmelserna i denna lag skall i tillämpliga delar också iakttas när det gäller riksdagens och statens revisionsverks ekonomi. Om överskridning av förslagsanslag i fråga om deras anslag beslutar dock riksdagens kanslikommission, som också beviljar tillstånd som avses i 19 § 1 mom. och 20 §.

Närmare bestämmelser om riksdagens och statens revisionsverks ekonomi och bokföring meddelas i räkenskapsstadgan för riksdagen, om något annat inte bestäms för revisionsverkets del genom lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

5.

Lag

om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 26 februari 1954 om översändande av handlingar (74/1954) 5 § 1 mom., sådant det lyder i lag 437/1999, som följer:

Gällande lydelse

5 §

Vad som i denna lag bestäms om statens förvaltningsmyndigheter tillämpas även på regeringen, högsta förvaltningsdomstolen, förvaltningsdomstolarna, försäkringsdomstolen och, då ändring söks i försäkringsdomstolens utslag, på högsta domstolen, samt på revisionsrådet vid statens revisionsverk och på de kommunala förvaltningsmyndigheterna.

Föreslagen lydelse

5 §

Vad som i denna lag bestäms om statens förvaltningsmyndigheter tillämpas även på regeringen, högsta förvaltningsdomstolen, förvaltningsdomstolarna, försäkringsdomstolen och, då ändring söks i försäkringsdomstolens utslag, på högsta domstolen, samt på statens revisionsverk och på de kommunala förvaltningsmyndigheterna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

6.

Lag**om ändring av 1 § arkivlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i arkivlagen av den 23 september 1994 (831/1994) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 746/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

På riksdagen, statsrevisorernas kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli och Riksdagsbiblioteket tillämpas dock endast 6 och 7 §§ samt 8 § 1 och 2 mom.

På riksdagen, statsrevisorernas kansli, *statens revisionsverk*, riksdagens justitieombudsmans kansli och Riksdagsbiblioteket tillämpas dock endast 6 och 7 § samt 8 § 1 och 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

7.

Lag**om ändring av 3 och 65 § statstjänstemannalagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 3 § 1 mom. och 65 § 2 mom., sådana de lyder i lag 747/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Denna lag tillämpas inte på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman, inte heller på tjänstemännen vid riksdagens, republikens presidents, statsrevisorernas och riksdagens justitieombudsmans kanslier eller vid Riksdagsbiblioteket eller på Finlands Banks och folkpensionsanstaltens tjänstemän och funktionärer, om inte något annat stadgas genom lag.

3 §

Denna lag tillämpas inte på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman, inte heller på tjänstemännen vid riksdagens *kansli*, republikens presidents *kansli*, statsrevisorernas *kansli*, *statens revisionsverk*, riksdagens justitieombudsmans kansli eller vid Riksdagsbiblioteket eller på Finlands Banks och folkpensionsanstaltens tjänstemän och funktionärer, om inte något annat *bestäms* genom lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

65 §

En tjänsteman anses likaså ha avgått från statlig tjänst vid den tidpunkt då han utnämns till en tjänst vid riksdagens, statsrevisorernas eller riksdagens justitieombudsmans kanslier eller vid Riksdagsbiblioteket.

En tjänsteman anses likaså ha avgått från statlig tjänst vid den tidpunkt då han utnämns till en tjänst vid riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli, *statens revisionsverk*, riksdagens justitieombudsmans kansli eller Riksdagsbiblioteket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

8.

Lag

om ändring av 1 och 10 § lagen om grunderna för avgifter till staten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 februari 1992 om grunderna för avgifter till staten (150/1992) 1 § 3 mom. och 10 §, sådana de lyder i lag 749/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Lagen gäller också republikens presidents kansli samt, i fråga om riksdagen, riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli samt Riksdagsbiblioteket.

Lagen gäller också republikens presidents kansli samt, i fråga om riksdagen, riksdagens kansli, statsrevisorernas kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli *och* Riksdagsbiblioteket *liksom statens revisionsverk*.

10 §

10 §

Särskilda ämbetsverk och inrättningar

Särskilda ämbetsverk och inrättningar

Riksdagens kansli, republikens presidents kansli, *justitiekanslerns kansli*, statsrevisorernas kansli och riksdagens justitieombudsmans kansli samt Riksdagsbiblioteket, Finlands Bank och folkpensionsanstalten bestämmer själva sina avgifter.

Riksdagens kansli, republikens presidents kansli, statsrevisorernas kansli och riksdagens justitieombudsmans kansli, Riksdagsbiblioteket, *statens revisionsverk*, *justitiekanslersämbetet* samt Finlands Bank och folkpensionsanstalten bestämmer själva sina avgifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

9.

Lag**om ändring av 2 § lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 juli 1988 om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988) 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 748/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Lagen tillämpas varken i riksdagens, republikens presidents, statsrevisorernas eller riksdagens justitieombudsmans kanslier eller i Riksdagsbiblioteket, Finlands Bank och folkpensionsanstalten. Stadgandena i 15 a § tillämpas inte på republikens presidents verksamhet.

Lagen tillämpas varken i riksdagens, republikens presidents, statsrevisorernas eller riksdagens justitieombudsmans kanslier eller i *statens revisionsverk*, Riksdagsbiblioteket, Finlands Bank och folkpensionsanstalten. *Bestämmelserna* i 15 a § tillämpas inte på republikens presidents verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

10.

Lag**om ändring av 10 § lagen om statsgarantifonden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 juni 1998 om statsgarantifonden (444/1998) 10 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

10 §

*Revision**Revision*

Revision av fondens konton och förvaltning utförs av revisorer som utses av handels- och industriministeriet *och av vilka en skall utses på framställning av statens revisionsverk*. En av revisorerna skall vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor.

Revision av fondens konton och förvaltning utförs av revisorer som utses av handels- och industriministeriet. En av revisorerna skall vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor *eller revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

11.

Lag**om ändring av 2 b § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 16 december 1966 om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966) 2 b §, sådan den lyder i lag 1046/1996, som följer:

*Gällande lydelse***2 b §**

Vederbörande ministerium tillsätter årligen för granskning av fondens förvaltning och räkenskaper två revisorer, av vilka den ena skall vara *en person som har avlagt examen för revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin eller en av Centralhandelskammaren godkänd revisor och den andra en av statens revisionsverk utsedd person.*

*Föreslagen lydelse***2 b §**

Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter årligen för granskning av fondens förvaltning och räkenskaper två revisorer, av vilka den ena skall vara revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin *och den andra en av Centralhandelskammaren godkänd revisor.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

12.

Lag**om ändring av 3 § lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 oktober 1997 om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke (958/1997) 3 §, sådan den lyder i lag 890/1998, som följer:

*Gällande lydelse***3 §***Granskning och övervakning*

Vederbörande ministerium och statens revisionsverk har rätt att granska och övervaka Finlands Standardiseringsförbund SFS r.f.s verksamhet som behörigt organ.

*Föreslagen lydelse***3 §***Granskning och övervakning*

Miljöministeriet har rätt att granska och övervaka Finlands Standardiseringsförbund SFS r.f.s verksamhet som behörigt organ.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

13.

Lag**om ändring av 54 § folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 54 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

54 §

På fullmäktige ankommer:

1) att övervaka pensionsanstaltens förvaltning och verksamhet;

2) att utse erforderligt antal revisorer, *av vilka en bör vara tjänsteinnehavare vid statens revisionsverk*, och revisorssuppleanter samt fastställa instruktion för dem;

3) att fastställa pensionsanstaltens bokslut samt att besluta om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och förstärkta styrelsen; samt

4) att fatta beslut i de övriga ärenden, som enligt i denna lag ingående eller i stöd av densamma utfärdade stadganden skola av dem avgöras.

Föreslagen lydelse

54 §

På fullmäktige ankommer

1) att övervaka pensionsanstaltens förvaltning och verksamhet,

2) att utse ett erforderligt antal revisorer och revisorssuppleanter samt fastställa instruktion för dem,

3) att fastställa pensionsanstaltens bokslut samt att besluta om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och förstärkta styrelsen, samt

4) att fatta beslut i de övriga ärenden som enligt *bestämmelserna* i denna lag eller *bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag* skall avgöras av dem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
